Poštnina plačana v gotovini

Cena 6 din

DELAVSKA ENOTNOST

LETNIK XI., Št. 8 GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE LJUBLJANA, 15. FEBRUARJA 1952

Z vsemi svojimi silami in znanjem okrepiti delavsko upravljanje —

TO JE NAŠ TEKMOVALNI PROGRAM

Redno bodo plačevali stopnjo družbenega prispevka

Izvršni odbor sindikalne podružnice kovinarjev Elektromehanične delavnice Črnuče in delavski svet podjetja se skupno prijavljata v šestmesečno tekmovanje delavskega upravljanja, in tako dalje. Take so uvodne besede okusno opremljene prijavnice za tekmovanje enega izmed številnih delovnih kolektivov. Prijavo so olepšali celo z dvema slikama — s posnetkom delavcev v delavnici in s posnetkom njihovih proizvodov.

Kakšen je njihov tekmovalni načrt? Kratek in jedrnat! Poglejmo si samo nekaj stvari njihovega tekmovalnega programa!

Na prvo mesto so zapisali, da bodo *redno vplačevali določeno stopnjo družbenega prispevka*, da bodo pravilno izrabljali gospodarsko zmogljivost podjetja z danim plačilnim fondom in da bodo *ob danem plačilnem fondu količinsko povečali proizvodnjo.*

Med drugimi obveznostmi so zapisali tudi, da bodo imeli v podjetju *seminar o družbenem planu*, o novem načinu gospodarjenja in da se bodo na krajših sestankih sproti pogovorili o tekočih gospodarskih uredbah, da bodo *skrbno vzgajali vajence*, da bodo pripravili *strokovne izpite za delavce*, ki imajo pogoje, da pridobe višje nazive, uredili bodo garderobo, zaščitili nezavarovane električne napeljave in obdelovalne stroje, izvedli predpise PLZ in požarne varnosti, dogradili industrijsko ograjo v dolžini 250 m, uredili dvorišče in novi vhod, ob cesti pa uredili okusen park. Dokončno bodo *izvedli razvrstitev delovnih mest* in ugotovili donosnost stranskih obratov in ukrenili vse potrebno zato, da bodo gospodarsko koristni. Ugotovili bodo gospodarsko koristnost vsakega posameznega oddelka in poskrbeli, da se ta poveča. Hitreje bodo obračali obratna sredstva in pazili na to, da poboljšajo kakovost svojih izdelkov. Varčevali bodo pri surovinah in potrošnem materialu, ki je izkazan v režijskih stroških podjetja.

To so samo nekatere izmed njihovih obveznosti. Ta delovni kolektiv seveda ni nov med našimi znanimi tekmovalci. V tekmovanju za počastitev 10. obletnice OF je zasedel drugo mesto med kolektivi na področju okraja Ljubljana okolica, v tekmovanju za počastitev 10. obletnice JLA pa prvo mesto med kolektivi na področju krajevnega odbora Zveze kovinarjev v Ljubljani. Prepričani smo, da ga bomo tudi tokrat srečali med najboljšimi.

Pogled na Guštanj, kjer dela in živi delovni kolektiv metalurgov, ki je v prejšnjem tekmovanju zasedel prvo mesto v prvi skupini.

Zmagovalec iz preteklega tekmovanja kolektiv železarne v Guštanju se je prijavil k novemu tekmovanju

Med prijavljenci za novo tekmovanje je tudi delovni kolektiv Železarne v Guštanju, ki je v preteklem tekmovanju odnesel prvo mesto med kolektivi z nad 500 delavci. Tudi iz njihovega tekmovalnega načrta povzemamo nekatere stvari! Pravijo, da bodo zmanjšali normirano porabo materiala za 4 %, uvedli bodo premije na prihranek materiala, količino lanskoletnega izmečka bodo zmanjšali za 10 %, uvedli bodo proizvodnjo nekaterih novih proizvodov, ki smo jih doslej uvažali. To je del ukrepov, ki jih bodo podvzeli zato, da bodo lahko svoje splošno družbene obveznosti, ki jim jih nalaga družbeni plan, izpolnili in celo prekoračili za 4 %.

Delavci Splošnega stavbnega podjetja pravijo, da bodo letos pocenili svoje delo

V prijavi k tekmovanju prvega delavskega upravljanja pravijo delavci Splošnega stavbnega podjetja iz Ljubljane, da bodo letos pocenili svoje delo s tem, da bodo znižali število neproduktivnega osebja za 12%, izboljšali bodo delovno disciplino in varčevali z materialom.

VSAK MESEC BODO OPREMILI EN STROJ S SODOBNIMI ZAŠČITNIMI SREDSTVI

Med prijavljenci na novo tekmovanje je tudi članstvo sindikalne organizacije in delavski svet Tovarne emajlirane posode v Celju. V tem kolektivu so se med drugim zavezali, da bodo vsak mesec v tekmovanju preuredili en stroj tako, da bo opremljen z najsodobnejšimi zaščitnimi napravami. — Tako bodo zmanjšali število obratnih nezgod.

V »PLETENINI« BODO ZASLUŽEK ENE NEDELJE PODARILI ZA GRADNJO KULTURNEGA DOMA

Iz tekmovalnega načrta delovnega kolektiva »Pletenina« v Ljubljani je razvidno, da bodo tako znižali proizvodne stroške, da bodo v šestih mesecih prihranili okrog 3 milijone dinarjev. V podjetju bodo proučevali gospodarska vprašanja, najprej seveda kar je najvažnejšega okoli družbenega plana. Organizirali bodo tudi prikrojevalni tečaj. Delovni kolektiv bo v času tekmovanja eno nedeljo delal in celoten zaslužek odstopil za gradnjo kulturnega doma »Otona Župančiča« v **Novih Jaršah.**

ŠTIRI TISOČ ČLANOV DELOVNEGA KOLEKTIVA RUDNIKA TRBOVLJE-HRASTNIK SE JE ODZVALO POZIVU K TEKMOVANJU

Rudarji iz rudnika Trbovlje-Hrastnik so v prijavi na novo tekmovanje zapisali, da bodo izpolnili po planu sprejete družbene obveznosti. Znižali bodo proizvodne stroške predvsem na prihranku jamskega lesa, razstreliva, krajnikov, s čimer bodo tako varčevali, da pri tem ne bo ogrožena varnost dela. Izvedli bodo tudi sistematizacijo delavcev po delovnih mestih. Obratovodstva in sindikalni odbori bodo vsak mesec pregledali skupno s člani delavskega sveta obračunske obratne liste in proučili stroške ter se o ugotovitvah pogovorili z ostalimi rudarji.

TKALSKI MOJSTRI SE BODO »POMERILI« NA OTIŠKEM VRHU

V tekstilni tovarni na Otiškem vrhu bodo, kot so zapisali v tekmovalni načrt, tekmovali tudi tkalski mojstri v tem, kdo bo porabil čim manj pikerjev in čolničkov.

Tudi gradbinci v Šoštanju so se prijavili k tekmovanju

K tekmovanju so se prijavili tudi gradbeni delavci »Gradisa« Šoštanj—Velenje. Med drugim so sklenili, da bodo v času tekmovanja zgradili 600 m dolg poljski tir in podaljšali industrijsko progo. S tem bodo znižali stroške prevoza. Zgradili bodo novo skladišče. Ustanovili pa bodo tudi klub gradbenikov, kjer bodo redna strokovna predavanja.

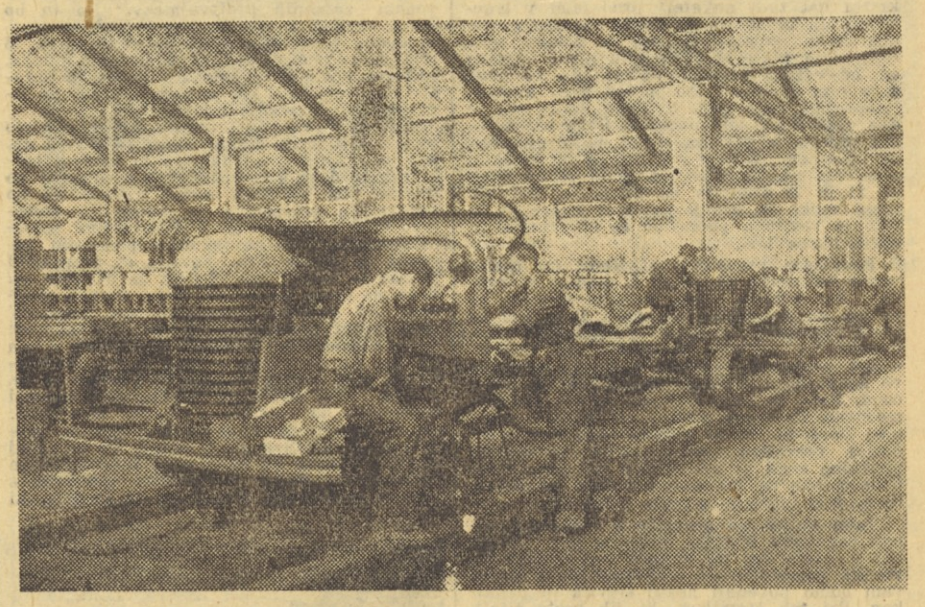

Slika nam kaže delo na tekočem traku v mariborski tovarni avtomobilov, katere kolektiv se je tudi prijavil k tekmovanju.

NEUTRUDNI KOLEKTIV „SAVE"

IZ KRANJA BO SPET TEKMOVAL

Pred nami je obširni, podrobno razčlenjeni tekmovalni program, ki ga je poslal izvršni odbor sindikalne podružnice iz tovarne gumijastih izdelkov iz Kranja. Že iz programa se da razbrati, da se v »Savi« resno pripravljajo tudi na to tekmovanje. Poleg podrobno navedenih gospodarskih obveznosti so zapisali tudi, da bodo negovali zdrave socialistične odnose med delavci v podjetju s tem, da bodo odpravili vsak pojav intrigantstva, protekcionaštva, brezbrižnosti, malomarnosti. Organizirali bodo seminar za člane delavskega sveta z obširnim gospodarskim programom. Na seje delavskega sveta bodo večkrat povabili tudi člane iz drugih podjetij, zlasti sorodnih strok in prav tako bodo vodstva sorodnih podjetij prosili, če smejo njihovi zastopniki prisostvovati sejam delavskih svetov v drugih podjetjih.

Skrbeli bodo za razvoj svojih delavskih društev.

ŽENE-DELAVKE BODO V MEŽICI V TEKMOVANJU POSTOPOMA PREMESTILI IZ JAMSKIH DEL NA ZUNANJE OBRATE

»Pošiljamo vam rudarske pozdrave in se prijavljamo v tekmovanje,« so napisali mežiški rudarji v svoji prijavi za tekmovanje Republiškemu svetu. Pravijo, da bodo izpolnili vse svoje obveznosti po družbenem planu. Skrbeli bodo, da bo njihov proizvod čim cenejši, zato bodo predvsem varčevali s koksom in znižali bodo normativ porabe razstreliva. V topilnici bodo mesečno izmenjavali topilničarje in na ta način zmanjšali nevarnost zastrupitve s svincem. Preuredili bodo kopalnico za topilničarje. Uvedli bodo vrtanje na tretji izmeni in tehnično preuredili flotacijo, tako da bo čim manj izgub v svincu in cinku. Izdelali bodo pravilnik, ki bo odgovarjal načinu plačevanja v njihovem podjetju, kjer se neprestano vrši menjava delavcev med obratom topilnice in jame. Žensko delovno silo bodo postopoma pričeli premeščati iz jame na zunanja delovna mesta, ki odgovarjajo njihovi naravi.

KJE SO NAŠE NOTRANJE REZERVE

V prijavi na tekmovanje so napisali iz delovnega kolektiva Cinkarne v Celju poleg obveznosti, da bodo dosegli predpisano akumulacijo precej tudi v notranjih rezervah v podjetju. Ugotovili so, da lahko neverjetno veliko prihranijo, če bodo varčevali z rudami. Pri skrbnem varčevanju z rudami lahko predvideno akumulacijo povečajo za 50 %. Druga njihova notranja rezerva pa je predelava odpadkov. Kakor pravijo, bodo s predelavo odpadkov povečali akumulacijo še za naslednjih 50 %.

Vsa dela bodo v času tekmovanja normirali, tako da bo delalo skupno okrog 90 % delavcev po normah.

TUDI ZAGORJANI SO SE PRIJAVILI K TEKMOVANJU

Delovni kolektiv rudnika Zagorje je tudi sklenil tekmovati in je poslal svoj tekmovalni načrt, v katerem se zavezujejo, da bodo izpolnjevali po planu sprejete naloge in da bodo izpolnjevali vse predpise delovno pravne zakonodaje.

ODREDBA

o določitvi roka za razpis rednih volitev delavski hsvetov.

1. V Ljudski republiki Sloveniji se začne razpis rednih volitev delavskih svetov 15. februarja 1952. Razpis volitev se mora zaključiti najkasneje do 15. marca 1952, volitve same pa se morajo izvršiti najpozneje do 31. marca 1952.

2. Redne volitve delavskih svetov gradbenih podjetij se morajo izvršiti najkasneje do 15. maja 1952, gostinskih in turističnih podjetij pa najkasneje do 31. maja 1952.

3. V tem roku razpišejo delavski sveti podjetij dan volitev po določbi 4. točke navodila za volitve delavskih svetov in upravnih odborov gospodarskih podjetij.

4. Ta odredba velja takoj.

ZASTOPNIKE KRAJEVNIH ORGANOV OBLASTI BODO VABILI NA ZASEDANJE DELAVSKEGA SVETA

V tovarni verig v Lescah bodo v tem tekmovanju osnovali stalno sanitarno komisijo pri upravnem odboru podjetja, ki bo dolžna nadzorovati sanitarne in zaščitne naprave in opozarjati upravni odbor na izboljšave, voditi pregled nad nezgodami in ki bo skrbela, da bo vsak delavec pravočasno poučen o vseh nevarnostih pri delu, preden gre na določeno mu delovno mesto.

Poleg te komisije bodo osnovali še komisijo, ki bo dvakrat tedensko pregledala kakovost gotovih izdelkov in medfazno proizvodnjo, to je kakovost polizdelkov. Za delo te komisije bo odgovoren upravni odbor, svoje ugotovitve pa bodo člani komisije sporočali tehničnemu vodji.

V teku šest mesecev bodo revidirali vse obstoječe akordne postavke ob sodelovanju prizadetih delavcev. Da bodo zmanjšali izmeček, bodo uvedli materialno odgovornost delavcev.

Na zasedanja delavskega sveta bodo vabili tudi predstavnike krajevnih organov oblasti, na seje upravnega odbora pa v primerih, ko bodo razglabljali o vprašanjih, ki so neposredno vezana na krajevne razmere.

TUDI KOLEKTIV SLOVENIJA-CESTE BO TEKMOVAL

Iz sindikalne podružnice podjetja Slovenija-ceste v Ljubljani nam pišejo, da so se tudi oni prijavili za prvo tekmovanje delavskega upravljanja. Pravijo, da bodo z odkrivanjem notranjih rezerv, z večjo storilnostjo, varčevanjem materiala in boljšo delovno disciplino izpolnili naloge.

Ob stoletnici obstoja podjetja bodo delavci tovarne »Kamnik odprli nov kulturni dom

Delovni kolektiv podjetja »Kamnik« v Kamniku se je odločil, da tekmuje v novem šestmesečnem tekmovanju in tudi poziva vse delovne kolektive s 300 do 600 zaposlenimi, da se med seboj pomerijo.

V programu so zapisali, da bodo najkasneje v treh dneh po zasedanju delavskega sveta s celotnim kolektivom pretresli vse stvari, o katerih je razpravljal in sklepal delavski svet. Na naslednjem zasedanju delavskega sveta pa morajo člani sporočiti vse pripombe, nasvete in opozorila delavcev.

V pripravah na volitve novih delavskih svetov bodo vse delavce podrobno poučili z načinom in potekom volitev v delavske svete. Skupno z vsemi delavci bodo izdelali pravilnik podjetja. Vse člane delovnega kolektiva bodo do zadnjega pritegnili v sindikalno organizacijo. Ob 100-letnici obstoja podjetja bodo odprli nov kulturni dom in pripravili teden kulturnega življenja.

Moč socialističnih sil je predvsem v delavskem razredu, v delavskih organizacijah, v sindikatih

Ob pismu CK KP Slovenije

Delovni kolektivi iz raznih krajev Slovenije in raznih strok se prijavljajo v novo tekmovanje delavskega upravljanja in pošiljajo svoje tekmovalne načrte. Skoraj brez izjeme so vsi ti načrti, ki jih v imenu delovnih kolektivov pošiljata izvršni odbor sindikalne podružnice in delavski svet, zelo skrbno urejeni, tako da nehote pritegnejo bralčevo pozornost. Pa kaj tudi ne bi! Vsako izmed teh pisem prinaša s seboj kos življenja kolektiva, ki ga je poslal, njegova hotenja in prizadevanja. Zato so načrti med seboj tako različni, skupaj vzeto pa zelo pestri in vsestranski.

Toda nekaj skupnega pa imajo, nekaj kar jih med seboj druži: vsi načrti brez izjeme so iskreno napisani in zato iz njih diha čvrsta pripravljenost in obilica dobre volje delovnih kolektivov nesebično izpolnjevati naše skupne gospodarske in družbene dolžnosti.

Prav v tem pa je tudi bistvo novega tekmovanja, ki je namenjeno krepitvi delavskega upravljanja. Delovni kolektivi, ki se prijavljajo v to tekmovanje, dokazujejo, da hočejo zavestno, hote, z vsemi svojimi silami in znanjem krepiti delavsko upravljanje, ki pomeni doslej najrevolucionarnejši korak v sodobnem socialističnem gibanju.

Vsak trezen in preudaren delavec pa ve, da je vse, kar je delavskemu rodu dragoceno in koristno, izpostavljeno vedno napadom s strani njegovih sovražnikov. Vse, kar si hoče v življenju delavstvo ustvariti, si mora dobesedno priboriti in vse, kar si pribori, neumorno braniti. Zato je tudi boj za čvrsto delavsko upravljanje v bistvu razredni boj delavstva. Pa bo nekdo vprašal: »S kom pa se hočemo bojevati, saj imamo že svojo državo, svojo oblast.« Vse to je res, toda še so nekateri posamezniki, ki jim velja boj delavstva. Med takšnimi je tudi tisti, ki zaničuje naše tekmovanje, tisti, ki malomarno in brezbrižno dela, med takimi pa so tudi prenekateri »dušebrižniki«, ki kličejo na skrivaj vse »zlodje« nad tekmovanje in ki so vedno na uslugo, kadar je le mogoče kakšno grenko reči na račun česar koli v našem družbenem življenju.

Da, pravi razredni boj moramo bojevati. V tem boju gre za zmago poštenega in naprednega hotenja delavcev. Ne gre samo za tone, za metre, gre za to, kako bomo gospodarili s tem, kar ustvarjamo. V tem moramo uveljaviti prava socialistična delavska pojmovanja. V gospodarjenju mora delavski razred pokazati svoja človeška, plemenita pojmovanja. Tu pa se srečamo že z nekaterimi plesnivimi filistri, ki v »strahu božjem« prodajajo svojo neslano modrost. Kjer se le da stisnejo iz sebe kakšno »grenko«. Takle plesnivi filister, ki ga pot oblije ob sami misli, da bi on moral tekmovati, je res »zaskrbljen za usodo delavcev«. »Pa akumulacija je previsoka, pa družben prispevek prevelik, pa tam prispevajo premalo, pa pri nas preveč, to je slabo organizirano, pa tam ne delajo dobro, pa ta je birokrat, pa oni se meša brez potrebe« in takega nerganja brez konca in kraja. Takemu »modrovanju« kaj rada dasta svoj blagoslov še »dušebrižnik« in kak zapozneli modrijan, ki mu je hrbet usločen za bič »modrega vodstva«.

Tem in takim »modrostim« mora delavstvo zoperstaviti svoja poštena socialistična pojmovanja in dejanja. Zato je neprecenljive vrednosti tudi to, da se večina kolektivov v tekmovalnih načrtih obvezuje, da bodo vse delavce pritegnili v delavske sindikate. Toda ne samo to! V tekmovalnih načrtih povsod predvidevajo tudi, da bodo razvili družbeno politično delo organizacije in kulturno-politično delovanje delavskih društev. In to je prav! Delavstvo bije razredni boj za ohranitev dosedanjih pridobitev in za to, da si zgradi takšno življenje, kakršno dejansko zasluži. Tega boja pa se mora delavstvo zavedati: niti za trenutek ne sme delavec pozabiti, da mora v življenju uveljavljati napredna, človeška in socialna načela in da je zato potreben poleg dela v podjetjih njegov neposreden političen vpliv na celotno družbeno življenje.

Seveda je dolžan vsak izmed nas oblikovati svoj družbeni obraz — dolžan se je učiti. Tudi o tem je dokaj zapisanega v tekmovalnih načrtih in to ni ena izmed manjvrednih tekmovalnih obveznosti. Družbena zrelost in čim širša razgledanost delavstva sta tudi pot k temu, da bo delavski razred še uspešneje dobojeval svoj razredni boj.

PRVA NAGRADA BODO GLASBILA ZA POPOLNO GODBO NA PIHALA

Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo je sporočil, da bo zmagovalec v prvi skupini tekmovalcev delavskega upravljanja prejel za nagrado glasbila za popolno godbo na pihala. Nagrade za ostale tekmovalce po posameznih skupinah bodo določene naknadno.

To in ono iz gospodarstva

Nekaj zapiskov o gibanju cen na našem notranjem trgu

Oni dan so v Ljubljani im mogoče še kje drugje nekateri, ki radi ribarijo v motni vodi, razširili govorice, češ: »Ali še ne veste, da se bo podražila mast, moka, sladkor?« Seveda se te stvari niso podražile in jasno je, da so bile govorice skuhane v umazanem kotlu in zaudarjajo po špekulaciji, natolcevanju in dobičkarstvu. Ni izključeno, da so takšnim govoricam marsikje podpisali krstni list tudi nekateri prodajalci v trgovinah, da bi na ta, vsekakor obsojanja vreden način povečali promet in dosegli tako tudi višje plače, ker so njih plače odvisne od odstotka. Resnica pa je, da se cene osnovnim živilom niso in ne bodo zvišale. Nasprotno, cene padajo. Pred dnevi sta se dve vrsti živil celo pocenili. Cena pšeničnemu zdrobu je znižana od 85 na 70 dinarjev za kilogram. Koruzna moka se je pocenila z ozirom na kakovost od 26 do 27 dinarjev na 22 in 26 dinarjev za kilogram. Pri koruzni moki je izboljšana tudi kakovost in zato je resnična pocenitev še občutnejša in znaša okrog 15%.

Povišanje prevoznih stroškov in plačevanje nekaterih dodatkov k plačam v trgovini, kar zvišuje njene režijske stroške, ne vpliva na podražitev osnovnih živil, ker so temu ustrezno znižane grosistične cene. Grosistična podjetja prodajajo, na primer, odslej tovarnam testenin moko za predelavo za okrog 8 dinarjev ceneje, kot je tržna cena. Zato so cene testenin ostale neizpremenjene. Prevozne stroške pri moki v celoti nosi Žitofond. To je mogoče zato, ker je bil doslej precejšen razpon med tovarniško prodajno ceno in grosistično nakupno ceno. Grosist ima za 1% manj stroškov od detajlista, kjer znašajo stroški okoli 6%.

Tako vidite, so govorite o povišanih cenah osnovnim živilom izvite iz trte. Dobro, boste dejali, kaj pa gibanje cen drugih življskih potrebščin na življskem trgu? Takoj vam bomo povedali nekaj številk in podatkov. Pri teh številkah, ki jih boste čitali, vas pa opozarjamo na to, da so cene živilom, ki jih navajamo, povprečne. Izračunane so na podlagi prodajnih cen v najvažnejših potrošnih središčih, kakor so Ljubljana, Maribor, Celje itd. in so torej odraz gibanja cen v naši republiki.

Vseh predmetov vam ne bomo našteli, preveč jih je. Začnimo z moko, ki je prav gotovo osnovni potrošni predmet. Bela moka je v naših trgovinah povprečno po 86 din za kilogram. Kjer hočejo zasebni proizvajalci prodajati moko, jo morajo dati vsaj za to ceno, če ne celo ceneje. Začetkom januarja so zasebniki prodajali te vrste moko povprečno po 80 do 90 dinarjev za kilogram. Ko so v naši trgovini cene padle sredi januarja, so morali znižati cene tudi zasebniki. Moko so prodajali od 55 do 85 dinarjev. Pozneje, ko se je v naši trgovini uravnala cena na stari višini, so pričeli prodajati tudi zasebniki povprečno po 70 do 85 din za kg. Prav ista pesem je s ceno enotne moke. V začetku meseca so kmetje ponujali moko povprečno po 50 dinarjev kilogram, t. j. za 13 dinarjev dražje od povprečne cene, po kateri prodaja enotno moko naša trgovina. Zadnje dni meseca pa so že tudi kmetje znižali ceno moki povprečno za 10 dinarjev.

Kakor vidimo, so zasebniki popustili pri ceni, to je seveda v korist potrošnikov. Kako pa je s ceno masti? Poglejmo. Cena masti je na trgu že precej uravnovešena. Ponekod nudijo kmetje mast celo ceneje, kot pa jo potrošniki lahko kupijo v trgovini. Na ljubljanskem trgu so ponujali mast sredi decembra povprečno že po 180 do 200 dinarjev za kilogram. Čeprav so v začetku januarja privatniki skoraj povsod prodajali povprečno po 200 do 230 dinarjev, so v razdobju od 19. do 23. januarja ceno izenačili s ceno v trgovini t. j. 200 din za kilogram.

Prav tako kakor z mastjo je s ceno jajc. Zasebniki ponujajo jajca že od srede januarja sem po povprečno nižjih cenah od povprečnih cen v splošni trgovski mreži. Povprečna cena jajc, ki jih je prodajala naš trgovina je bila v začetku januarja 13.5 dinarjev za jajce. Privatniki so jih prodajali po 14.5 dinarjev. Zadnje dni januarja pa je bila povprečna cena jajc, po kateri so jih prodajale naše trgovine, 12.5 dinarjev.

Po novem letu je ponudba mleka precej porasla. Posledica tega je bila, da je cena mleku padala. Kmetje so že sredi januarja ponujali mleko povprečno po 2 dinarja za liter ceneje, kakor v decembru, ko so zahtevali za liter mleka povprečno po 30 dinarjev. Do srede januarja so popustili še za 2 dinarja pri litru. V mariborskem odkupnem področju so začeli odkupovati mleko po kakovosti, to je po tem koliko maščobe vsebuje. Temu edino pravilnemu načinu odkupa je sledilo tudi ljubljansko področje.

Večkrat smo že govorili o gospodarski disciplini. Prav pri nakupu mleka pa vidimo, kako dobro se je te discipline treba držati. Cena mleku je padala, ker ga je bilo precej na trgu. Zaradi povprečno nižjih cen so potrošniki naenkrat začeli kupovati več mleka kot poprej. In posledice tega? V razdobju od 23. do 26. januarja so kmetje zopet dvignili ceno povprečno na 28 dinarjev za liter. Naslednje 14 dni so ceno znižali za 2 dinarja verjetno zaradi tega, ker je bila tudi cena mleku, ki ga je prodajala naša trgovina nižja povprečno za 1 dinar. Ker pa je povpraševanje naraščalo in je bilo torej večje od ponudbe, so kmetje zadnje dni januarja dvignili ceno mleku zopet na povprečno 30 dinarjev za liter.

Povedali vam bomo še nasproten primer, kako učinkovita pa je gospodarska disciplina, kjer se je seveda držijo. V Celju so prodajali zasebniki krompir povprečno po 30 dinarjev kilogram. Zaradi visoke cene ga ljudje niso kupovali. Zadnje dni prejšnjega meseca so kmetje že prodajali krompir pa 25 dinarjev kilogram. Ves prejšnji mesec je bila povprečna cena krompirja v Sloveniji od 14 do 17 dinarjev za kilogram. Na ljubljanskem trgu pa je bila povprečna cena od 15 do 20 dinarjev za kilogram.

Videli smo, kadar koli je socialistični sektor znižal cene, so jih nujno morali znižati tudi zasebni proizvajalci, če so jih hoteli prodati. Posredovanje naše trgovine na trgu je torej še vedno zelo važno. Vendar imamo primere, tako nam vsaj govore podatki, da se marsikatero družbeno podjetje tega ne zaveda. Ponekod v poslovalnicah državnih posestev, zadružnega sklada ali OZKZ prodajajo nekatere pridelke dražje, kakor kmetje. To je za zasebne kmete najlepša prilika, da dvignejo cene. Na ljubljanski tržnici in v poslovalnicah državnega sektorja ter poslovalnicah državnih posestev Slovenije so v januarju prodajali kuhano in surovo maslo dražje, kakor zasebniki. Slednji so prodajali surovo kmečko maslo povprečno od 300 do 400 dinarjev kilogram in kuhano od 400 do 420 dinarjev. V poslovalnicah državnega sektorja so prodajali surovo maslo po 420 dinarjev in kuhano po 465 dinarjev. Najnižjo ceno za surovo maslo je imel zadružni sklad, ki ga je nudil po 380 dinarjev za kilogram. Res je, da nekatere poslovalnice prodajajo maslo boljše kakovosti, na primer znano tolminsko, vendar bi morali nakupovalci razmisliti po koliko ga plačajo, trgovska podjetja pa, kje in kako bodo znižala režijske stroške, da bo njihova prodajna cena nižja od drugih in da bodo tako pospešili tudi znižanje cen proizvodom zasebnih proizvajalcev. Na to bo treba vsekakor misliti, saj je veliko nesorazmerje med ceno masla in ceno masti. S tem bomo pospešili tudi padec cen mleka, oziroma večji dotok mleka v mesta in industrijska središča, ker se kmetom ne bo izplačalo predelovanje mleka

Gotovo vas zanima tudi, kako se gibljejo cene tekstilnemu blagu. Torej še o tem nekaj besed! Prav pri nakupu in prodaji tekstilnih in drugih industrijskih predmetov bo morala biti trgovska mreža gibčna, da bo zadovoljila potrošnika in omogočila nemoteno delo v industriji. Z dosedanjimi splošnimi znižanji so se tekstilni proizvodi pocenili za okrog 25%. Seveda si potrošniki želimo še nižjih cen. To pa je odvisno seveda ne samo od dobre volje, ampak predvsem od količine razpoložljivega blaga. V naslednjem razdobju smemo pričakovati spremembe v cenah tekstilnemu blagu v tem smislu, da bodo odpravljena razna nesorazmerja med cenami raznih vrst blaga in to, da se bodo vskladile razlike med cenami konfekcije in metrskega blaga. Konfekcijski obrati so doslej dobivali blago za predelavo po nižjih enotnih cenah. To pa sedaj odpade. Seveda pa bodo cene konfekcijskim izdelkom še vedno v takšnem razmerju s cenami metrskega blaga, da se ljudem, ki niso preveč izbirčni, ne bo izplačalo kupovati meterskega blaga. Bolj kakor doslej pa bodo morali konfekcijski obrati gledati na kakovost svojih izdelkov. Prav tako bo treba izravnati nesorazmerja tudi med cenami lahkih in težkih vrst blaga itd.

Na zagrebškem vzorčnem velesejmu, ki je v splošnem dobro uspel, pa je bilo opaziti, da trgovina še ni dorasla vsem svojim nalogam. Nekatera podjetja so z vso naglico sklepala pogodbe, skoraj ne glede na ceno, ki so jo postavljala industrijska podjetja. Trgovska podjetja so celo sklepala pogodbe, čeprav prodajalec ni vedel za dokončno ceno svojih proizvodov. Ali pa so sklepali pogodbe tudi za tretje in četrto tromesečje? Takšno sklepanje pogodb ni vzpodbuda za industrijska podjetja. Če bi podjetja kar zlahka prodala svoje proizvode, se ne bodo nič preveč trudila, da bi zniževala svoje proizvodne stroške. Zastopniki trgovin pa lahko svoje podjetje zavedejo v resne gospodarske težave. Denarno blagovni odnosi pri nas niso še ustaljeni in kaj lahko se zgodi, da pri nakupu v slepo daleč preveč plačaš, kot bi lahko potem prodal. Zastopniki trgovin morajo pri nakupu misliti na prodajo, ne gre samo za to, da dobiš blago, ampak za to, da dobiš blago, ki ga lahko prodaš.

Na splošno smemo reči o gibanju cen pri prehranbenih predmetih, da teže k padanju. Seveda ponekod primakne ta ali onj dinar višje, toda če pomislimo, da je v zimskem času vedno manj blaga, kakor pa ga potrošniki želijo in da tudi sedaj cene še vedno sicer postopoma padajo, potem lahko rečemo, da se cene gibljejo v korist potrošnikov, v korist našega gospodarstva sploh.

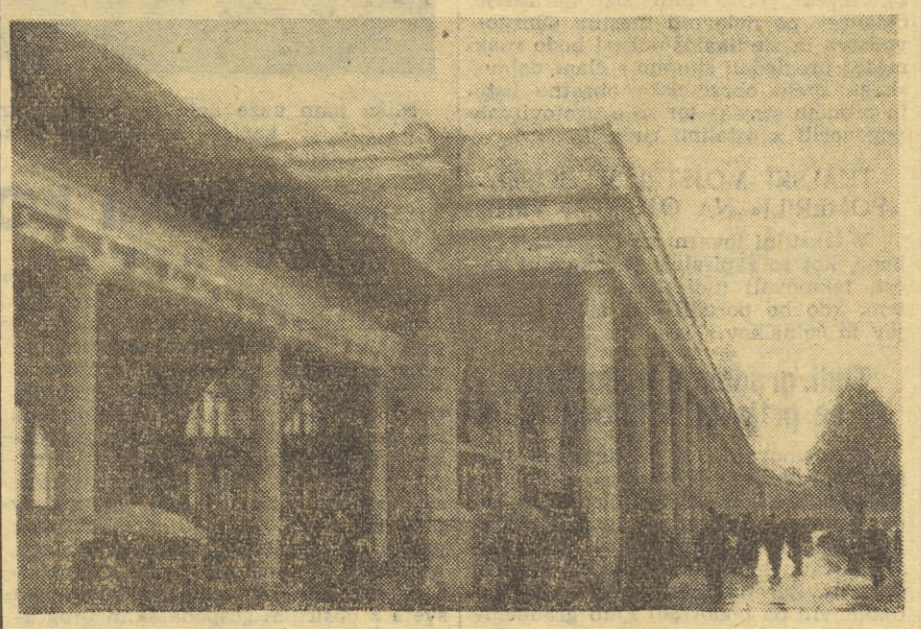

Pogled na del ljubljanske tržnice.

Nova uredba o delovnih knjižicah

Zvezna vlada je izdala na predlog Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko novo uredbo o delovnih knjižicah. Smisel novih predpisov o delovnih knjižici je vzpostaviti čvrst in stabilen delovni odnos na vseh delovnih mestih.

Po novi uredbi morajo imeti delovno knjižico prvič vse osebe, ki želijo vstopiti v delovno razmerje, drugič osebe, ki so že v delovnem razmerju in tretjič osebe, ki so po zakonu o socialnem zavarovanju izenačene z osebami v delovnem razmerju.

V bodoče ne bo več dovoljeno skleniti delovnega razmerja brez delovne knjižice. Samo v primerih, če stopi hkrati večje število delavcev na dela, ki so velikega gospodarskega pomena (gradbena, gozdna, rudarska itd.), se sme ustanoviti delovno razmerje tudi brez delovne knjižice. V takem primeru mora podjetje najkasneje v 15 dneh po sprejemu delavcev na delo predložiti pristojnemu organu okrajnega ljudskega odbora vse potrebne dokumente za izdajo delovnih knjižic.

Delovna knjižica obsega podatke o ustanovitvi in prenehanju delovnega razmerja, o vrsti in stopnji kvalifikacije, o času, ki ga je delavec ali nameščenec prebil v delovnem razmerju, o uživanju oskrbovalnine in druge podatke, ki so važni za ugotavljanje in priznavanje pravic iz socialnega zavarovanja. V delovno knjižico ne smemo vpisovati kazni in drugih neugodnih podatkov.

Delovno knjižico izda organ ljudskega zdravstva in socialne politike okrajnega, oziroma mestnega ljudskega odbora, kjer delavec stalno prebiva. Delavcem in uslužbencem, ki so bili na dan, ko je začela veljati ta uredba, v delovnem razmerju v podjetjih in ustanovah, pri katerih je organ socialnega zavarovanja, izpolni delovno knjižico samo podjetje, izvzemši podatke o delovni dobi. Komisije pri podjetjih in ustanovah pošljejo svoje predloge za priznanje delovne dobe posebnim komisijam pri Svetih za socialno politiko, okrajnih oziroma mestnih ljudskih odborih, ki izdajo dokončno odločbo o delovni dobi.

Delovna knjižica se izda na podlagi prijave in ostalih potrebnih dokumentov, katere mora predložiti vsak delavec. Organ ljudskega odbora pa jo mora izdati najpozneje v 15 dneh po prejemu prijave. Delovna knjižica se hrani pri podjetju in ustanovi in se vrne lastniku, ko preneha delovno razmerje. Če se delovna knjižica izgubi ali poškoduje, izda organ, ki jo je izdal, dvojnik delovne knjižice, za katero se plača 5-kratni znesek navadne cene. Delavec oziroma uslužbenec, ki zahteva dvojnih delovne knjićice, mora predložiti vse potrebne podatke o dotedanjih zaposlitvah. Preden se dvojnik izda, je potrebno staro delovno knjižico preklicati v Uradnem listu ljudske republike.

V uredbi so predvidene tudi kazni do 5000 din za direktorje in upravnike, kakor tudi za delavce in uslužbence, ki kršijo predpise uredbe.

Dosedanje delovne knjižice veljajo še naprej, dokler ne bodo zamenjane z novimi. Delavcem in uslužbencem, ki stopijo prvič v delovno razmerje in še nimajo delovnih knjižic, se izdajo te knjižice po predpisih nove uredbe.

V dosedanjem sistemu izdajanja delovnih knjižic so se pokazale tudi nekatere slabosti. Dogajalo se je, da so delavcem izdajali po dve ali tri knjižice, da so se delovni odnosi ustanavljali brez nje itd., kar vse je vnašalo nestabilnost v delovne odnose in škodovalo gospodarstvu. Z novo uredbo pa se bodo odpravile vse te slabosti.

Znižane tarife za pošto, telegraf in telefon

5. februarja je stopila v veljavo odločba, po kateri veljajo za pisma in druge pošiljke v krajevnem (mestnem) prometu naslednje tarife: do 20 gr 10 din, od 20 do 50 gr 15 din, od 50 do 250 gr 25 din itd. V medkrajevnem prometu ostane tarifa neizpremenjena in se plača za pismo, ki je težko 20 gr 15 din. Za knjige založniških podjetij v posameznih pošiljatvah, ne glede na težo, 5 din, priporočnina za te pošiljke 20 din, poštnina za povzetno poslovanje pa tudi za te pošiljke 5 din. Poštnina za pakete s temi knjigami je za 50 % nižja od redne tarife.

Za navadne brzojavke v krajevnem prometu znaša tarifa 50 % predpisane tarife za navadne brzojavke. To velja tudi za brzojavke v medkrajevnem prometu, ki vsebujejo čestitke in izjave sožalja.

Tarifa je spremenjena tudi za telefonski promet. V času velikega prometa (od 7. do 19. ure) bo znašala tarifa za enoto razgovora na področju 10 km 30.— dinarjev, enota razgovora za navadne medkrajevne razgovore v času slabotnega prometa (od 19. do 7. ure) bo pa znašala: za prvi pas od 10 do 25 km 35.— dinarjev, od 25 do 50 km 60.— dinarjev, od 50 do 100 km 80.— dinarjev itd. Za enoto razgovora v pasu nad 600 km bo treba plačati namesto prejšnje tarife 250.— dinarjev le 190.— dinarjev. Novinarski pogovori v času od 15. do 17. ure se bodo plačevali po tarifi, ki je določena za razgovore v času slabega prometa. V mestih z avtomatsko telefonsko centralo, ki imajo števce razgovorov, bo znašala mesečna tarifa 200.— dinarjev, za vsak izvršeni razgovor pa bo treba plačati po 5.— dinarjev.

O vseh važnejših ukrepih se je treba z delavci pogovoriti

Kakšne vozne olajšave bodo uživali železničarji

Pri potovanju po železnici uživajo železničarji določene prednosti, ali kakor se temu pravi, imajo pravico do režijskih voznih kart, ki so precej cenejše kot običajne vozovnice. Pred kratkim pa je izšel nov »Pravilnik o voznih olajšavah pri potovanju po železnici za železničarje in njihove svojce«.

Oglejmo si, kakšne vozne olajšave bodo v bodoče uživali železničarji? Predvsem dobe vsi brezplačne vozovnice za potovanje na letni dopust, seveda tja in nazaj. Tisti železničarji, ki službujejo izven mest in naselij, imajo odslej pravico kupiti mesečno vozno karto za 4-kratno potovanje (tja in nazaj) do bližnjega naselja, da si lahko tam nakupijo potrebnih živil in drugih stvari. Karta stane brez ozira na razdaljo mesečno 150 dinarjev. Tudi za otroke teh železničarjev veljajo vozne olajšave. Otroci, ki obiskujejo šolo, imajo namreč pravico kupiti si vozno karto od domačega kraja do najbližjega kraja, v katerem je odgovarjajoča šola, po znižani ceni. Za celo leto plačajo karto 300 dinarjev. — Za obisk zdravnika in za potovanje na zdravniški pregled dobe brezplačno vozno karto. Železničarji, ki stanujejo izven kraja, v katerem so zaposleni, dobe brezplačno vozno karto za potovanje v službo in nazaj.

Poleg teh olajšav pa si železničarji lahko kupijo tudi režijske vozne karte. Pri tem pa so razdeljeni v tri skupine. V prvo sodi prometno osebje, v drugo delavci in uslužbenci železniških podjetij in ustanov, v tretjo pa delavci in uslužbenci pomožnih železniških služb

Nadaljevanje na 3. strani

Od tedna do tedna

FRANCIJI PRETI NOVA VLADNA KRIZA — ZAHODNA NEMČIJA SE BO PRIKLJUČILA ATLANTSKEMU PAKTU — OBNOVLJENA VLADA V EGIPTU — VOLITVE V INDIJI — GOSPODARSKA POMOČ JUGOSLAVIJI — POPUŠČANJA PRI POGAJANJIH NA KOREJI — VII. PLENARNA SEJA CK KPS — ZAKLJUČENO JE ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Prejšnji teden je francoski parlament izkazal zaupanje novi francoski vladi s 292:275 glasovi, torej z večino 17 glasov. Za vlado so glasovali socialisti in umirjeni republikanci, polovica poslancev radikalno-socialistične stranke, ki ji pripada tudi predsednik vlade, ter 15 neodvisnih poslancev. Proti vladi so glasovali kominformovci, degolisti in 50 neodvisnih. Glasovanja se je vzdržalo 40 neodvisnih in radikalnih poslancev. To glasovanje v francoskem parlamentu kaže, da je politično stanje v Franciji še vedno neurejeno.

Predsednik vlade je predlagal parlamentu, da čimprej sprejme zakon o gibljivih mezdnih lestvicah ter prikazal kritični gospodarski položaj Francije. Obrazložil je pomen gibljive mezdne lestvice, ki bo »zagotovila delavcem, da gospodarska politika Francije ne bo naperjena proti njim in da stroški za oboroževanje ne bodo šli na račun delavčeve kupne moči«.

S tako gospodarsko politiko novega predsednika se v parlamentu niso strinjali niti radikalni socialisti, ki imajo večino v vladi. Kakšna bo usoda komaj sestavljene vlade Edgarja Faura, bo pokazala razprava v parlamentu o gibljivi mezdni lestvici.

*

Kancelar Adenauer je imel v bonskem parlamentu govor, v katerem je naglasil, da se mora Zapadna Nemčija priključiti Atlantskemu paktu, če bo stopila v evropsko obrambno skupnost. To je govoril potem, ko je bonski parlament sprejel predlog o evropski obrambni skupnosti. Poslancem je orisal nemške izglede za ponoven politični vzpon, ki je mogoč le tedaj, če bo parlament sprejel politiko, ki jo zastopa on (Adenauer) v parlamentu. V govoru je napadel tudi zunanjo politiko Francije, češ da skupno s Sovjetsko zvezo ovira Nemčijo. Francija pa lahko izbira, kot pravi Adenauer, samo v tem, ali gre skupno z državami Zapadne Evrope v obrambo pred Sovjetsko zvezo ali pa se izključi iz te skupnosti. Francija na ta Adenauerjeva izvajanja še ni dokončno odgovorila. Zunanji minister Francije Schuman je mnenja, da sprejem Zapadne Nemčije v Atlantski pakt ne pride v poštev, ker je to pakt obrambnega značaja, Nemčija pa da teži samo za osvajanjem.

*

Predsednik egiptovske vlade Maher paša je obnovil svojo vlado. Ob tej priliki je ponovno poudaril, da še vedno obstoje možnosti za mirno rešitev anglo-egiptovskega spora. Nova egiptovska vlada ima 15 članov in je sestavljena iz neodvisnih državnih uradnikov. Vlada je sklenila, da bo z vsemi sredstvi ohranila mir in red v državi. Vsi tisti pa, ki so sodelovali v neredih 26. januarja, bodo brezpogojno kaznovani. Maher paša je tudi izjavil, da se bodo v Egiptu prav kmalu izvedli socialni ukrepi.

Bivši egiptovski ambasador v Londonu, katerega je prejšnja egiptovska vlada odpoklicala, je prisostvoval po nalogu svoje vlade pogrebu angleškega kralja. Pričakovati je, da bo tudi stopil v zvezo z zunanjim ministrom Edenom, s katerim bo v zasebnem razgovoru razpravljal o obnovi anglo-egiptovskih pogajanj.

*

V Indiji je stranka kongresa Pandita Nehruja do zdaj zmagala pri volitvah v 27 indijskih državah. Končni izidi za centralni parlament še niso znani. Stranka kongresa je pretrpela velik neuspeh v štirih državah, kjer so zmagale opozicijske stranke. Od skupno 3283 mandatov v skupščinah indijskih držav je stranka kongresa dobila za sedaj 1916 mest ali 60% mandatov. Nehrujeva stranka je še naprej ostala najmočnejša politična organizacija v Indiji.

*

Francoska narodna skupščina je izglasovala predlog o gospodarski pomoči Jugoslaviji. Z izglasovanim predlogom bo dobila Jugoslavija od Francije 5 milijard 500 milijonov frankov kredita. — Predlog je bil sprejet s 517 glasovi proti 101 kominformovskemu glasu.

*

Pri pogajanjih na Koreji je nenadoma prišlo do obojestranskih popuščanj. Delegacija združenega poveljstva je prva popustila pri predlogu, ki ga je dal šef severnokorejske in kitajske delegacije, naj se obravnavajo korejski spori tri mesece po sklenjenem premirju. Prav tako so se sporazumeli o umiku vseh tujih čet s Koreje in o tem, da lahko južnokorejski zastopniki sodelujejo pri pogajanjih.

Razen tega so še razpravljali o morebitni »mirovni« konferenci, pri čemer pa je prišlo do nesoglasij. Severnokorejska delegacija namreč zahteva, da bi na konferenci razpravljali tudi o drugih vprašanjih Daljnega vzhoda ter da naj na konferenci prisostvujejo tudi zastopniki LR Kitajske. Proti temu je nastopila delegacija Združenega poveljstva, ki hoče, da bi na konferenci razpravljali izključno le o korejskem sporu in ki je proti temu, da sodelujejo na konferenci zastopniki LR Kitajske, ker sta korejska in kitajska vlada trdili, da so kitajske čete na Koreji sestavljene iz prostovoljcev in da zaradi tega nimajo nobenega uradnega odnosa do kitajskih oblasti ter zaradi tega nima LR Kitajska pravice, da sodeluje na konferenci.

*

V dneh 26. in 27. januarja je bila VII. plenarna seja CK KPS. Na seji je poročal tov. Boris Kraigher o notranjepolitičnih vprašanjih v Sloveniji in o vlogi partijskih organizacij. Potem se je razvila obširna razprava, v kateri sta sodelovala tudi tov. Edvard Kardelj in Boris Kidrič. S plenuma je bilo poslano vsem partijskim organizacijam Slovenije pismo, v katerem so bile zajete vse važne ugotovitve plenuma.

*

Dne 5. februarja je bilo zaključeno šesto redno zasedanje Generalne skupščine OZN. Pred zaključkom zasedanja je skupščina razpravljala še o predlogu socialnega komiteja, naj komisija za človečanske pravice izdela dva pakta, enega, ki bi vseboval državljanske in politične pravice, drugi pa gospodarske, socialne in kulturne pravice. Predlog je bil sprejet s 27 glasovi proti 23 vzdržanih. Jugoslavija, Pakistan, Čile in Egipt so predložili komiteju za socialna vprašanja, da se sprejme enotni pakt za človečanske pravice. Kot zadnjo točko je Generalna skupščina sprejela še predlog treh zapadnih držav, da se skliče izredno zasedanje Generalne skupščine, čim bo sklenjeno premirje na Koreji.

Ob zaključku zasedanja je govoril generalni tajnik Trygve Lie, ki je naglasil, da je bilo zasedanje negativno, ker Generalna skupščina ni osvojila konkretnih predlogov o prepovedi atomske bombe in ker ni hotela razpravljati o korejskem sporu. Predsednik zasedanja Padilla Nervo pa je v svojem zaključnem govoru izrazil željo po čimprejšnjem premirju na Koreji, ker bi mir na Koreji pomenil velik napredek k splošnemu miru in ki bi omogočil tudi pravično rešitev mnogih drugih vprašanj. Govoril je tudi o vse širšem sodelovanju malih držav v mednarodnem življenju, kar je tudi velik prispevek za ohranitev miru.

KDO BO NOVI

Letos bodo v Ameriki volili novega predsednika Združenih držav. Čeprav so volitve še daleč, saj bodo šele 4. novembra 1952, ameriška javnost že sedaj ugiblje, kdo bo novi predsednik Združenih držav Amerike. Predsednik ZDA je namreč ministrski predsednik in hkrati državni poglavar. To pa je torej najvišji položaj v državi.

Najvažnejše obdobje volilne »mrzlice« se bo vleklo tja do junija. Do tedaj bodo morale stranke dokončno določiti svoje izbrance. Dokončni »da« ali »ne« pa bodo seveda rekli ameriški volivci. Zato si stranke že sedaj prizadevajo dobiti čim močnejši vpliv na volivce. Ves ameriški tisk je že zaposlen v neposredni volilni agitaciji. To predvolilno agitiranje pa je tem pomembnejše, ker si stranke prizadevajo spraviti na volišča čim več ljudi. V Ameriki, tako opevani deželi zapadne demokracije, navadno ne pride na volišča dosti nad 50 % volilnih upravičencev, redko pa je udeležba do 60 ali celo 70 %.

V Združenih državah se za predsedniško mesto potegujeta predvsem dve stranki — demokratična in republikanska.

Demokratična stranka, ki je sedaj na vladi, je stranka ameriškega velekapitala in ima svoje pripadnike predvsem v industrijskih, trgovskih in delno tudi meščanskih krogih. Njihov cilj je utrjevati in neprestano večati proizvodne sile v lastni deželi, na zunaj pa vztrajno krčiti pot prve in najpomembnejše velesile v gospodarskem in političnem pogledu na svetu. Demokrati s Trumanom na čelu se močno zavzemajo za politiko gospodarskega sodelovanja med deželami in je to pravzaprav najnaprednejši element v njihovi politiki, posebno še, ker se to sodelovanje razvija v okviru Organizacije združenih narodov.

Tudi republikanska stranka je stranka velekapitala. Od demokratov se razlikujejo le po tem, da se zavzemajo za ostrejšo smer v notranji politiki in odklanjajo sodelovanje z Evropo in ostalim svetom, vendar ne na star način. Republikanci so najmočnejši v tistih predelih države, kjer industrija še ni močneje razvita. Farmarji so v glavnem njihovi pristaši. Toda tu je točnejša opredelitev težja, ker v stranki sami ni enotnih pogledov ne na notranjo in ne na zunanjo politiko Amerike. Štiri močnejše struje so ob teh volilnih pripravah prišle do izraza. Eno zastopa Eisenhower in ta je najmočnejša, drugo Taft, tretjo Mac Arthur in četrto Stassen, ki pa je že manj pomembna. Katera bo zmagala, pa bodo pokazale junijske volitve v republikanski konvenciji (kongres stranke).

In kako je z drugimi strankami? Vse ostale ob teh dveh sploh ne pridejo resno do izraza. Kominformisti, ki so poskušali tudi v Ameriki razvijati svoj vpliv, so popolnoma propadli. Ameriški delavec namreč ni dojemljiv za »edino zveličavne« dogme, ki jih prodajajo kominformisti po vsem svetu.

Poglejmo torej malo, kakšne kandidate pripravljata glavni stranki in kako se je začela razvijati volilna agitacija v Ameriki.

Demokrati bodo, kakor vse kaže, ponovno

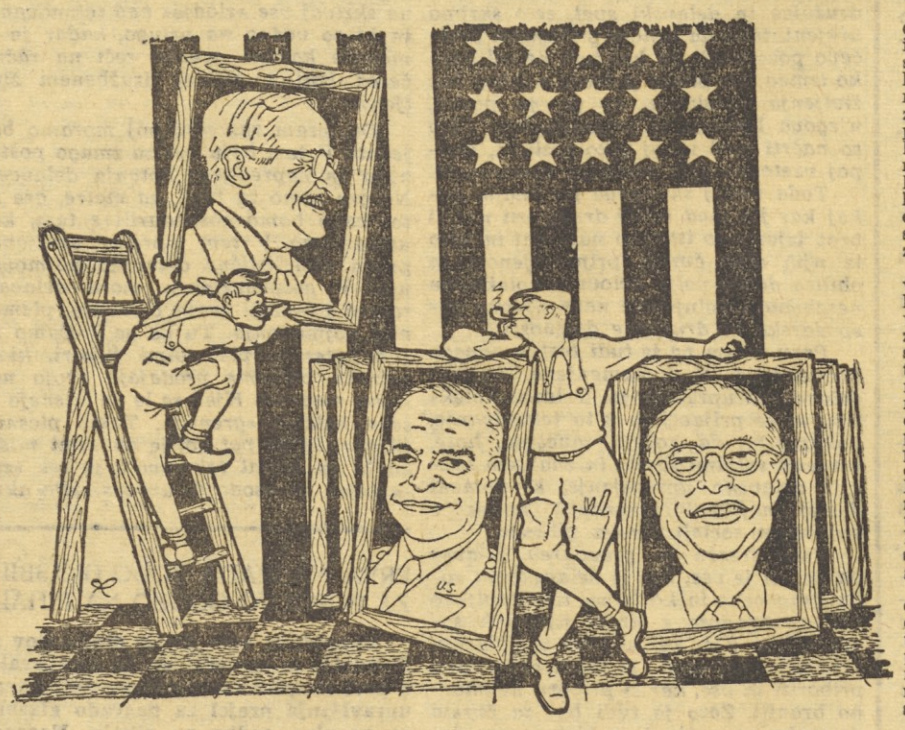

Wili: »Ne lenari Džoni — pomagaj raje sneti to sliko!«
Džoni: »Le počasi, Wili, kaj veš — mogoče je niti ne bo treba sneti!«

Iz življenja in dela sindikalnih organizacij

V »TISKANINI« SO RAZPRAVLJALI O GOSPODARSKIH VPRAŠANJIH

Pred dnevi je odbornikom sindikalne podružnice in delavskega sveta ter osebju iz upravno tehničnega vodstva podjetja »Tiskanina« v Kranju razlagal družbeni plan član Republiškega sveta *Tone Šturm*. Po uvodni razlagi se je razvila razprava, v kateri so navzoči med drugim opozorili tudi na te-le stvari.

Naša trgovina na primer uvaža iz inozemstva izdelke iz umetne svile. V kolikor uvoz teh izdelkov ni nujen zaradi uravnavanja devizne zamenjave, potem so mnenja v »Tiskanini«, da je nepotreben. Podjetje »Tiskanina«, kot so izjavili predstavniki kolektiva, ki nima polno izkoriščenih proizvodnih zmogljivosti (59,5 %), bi lahko izdelovalo omenjeno blago iz umetne svile in to kakovostno enako in enakih vzorcev. Potrebovali bi samo surovine. Kar pa je najvažnejše, njihovi proizvodi bi bili okrog 50 % cenejši, kot je uvoženo blago.

V »Tiskanini« je zaposlenih precej ljudi iz oddaljenejših krajev, ki se vozijo na delo bodisi z avtobusom, bodisi s kolesi. V času, ko je padel zadnji sneg in avtobus ni vozil, niso mogli priti na delo. Uredba o plačah delavcev v tekstilni industriji pravi, da ima delavec, ki ne more delati ne po svoji krivdi, ampak zaradi višje sile, pravico do 70 % svoje plače in to največ za 8 ur dnevno, odnosno 48 ur (6 dni) mesečno. V nižinah neprehodnost cest zaradi snega nikdar ne traja dalj kot 6 dni, zato bi uprava pravzaprav zlahka rešila to vprašanje.

Vodstvo podjetja, kot so dejali, je vedelo za ta zakonski predpis. Težave pa so nastale pri izplačevanju po omenjeni uredbi upravičenih prejemkov zato, ker so nekateri delavci kljub nepovoljnim vremenskim prilikam prišli na delo iz oddaljenejših krajev, medtem ko nekaterih ni bilo celo iz bližnjih krajev. Vodstvo podjetja pravi, da je omenjena uredba pomanjkljiva v tem smislu, ker ne predpisuje točno, koliko mora biti delavec oddaljen od podjetja, da si pridobi omenjeno pravico. Seveda bi bilo potrebno, da organ, ki izdaja te uredbe, v takih in podobnih primerih izda potrebna tolmačenja zaradi enotnega ravnanja v podjetjih. V primeru, ki povzroča težave vodstvu podjetja v »Tiskanini«, pa še tako podrobna tolmačenja o oddaljenosti ne bi pomenila dokončne rešitve, saj tovariši sami pravijo, da so prišli delavci celo iz oddaljenejših krajev, medtem ko jih ni bilo na delo iz bližnjih krajev. Če lahko kaj svetujemo, potem je treba vsem tistim, ki jim po uredbi pripadajo določene dajatve, te dajatve tudi dati, saj ne gre samo za dnevni zaslužek, ampak tudi za otroške doklade in druge dajatve. Seveda, bodo rekli, da so prikrajšani tisti, ki so prišli na delo. Kar se tiče teh delavcev, bi jih kazalo javno pohvaliti, ker so res skrbno izpolnjevali svojo delavsko dolžnost, in upoštevati te stvari tedaj, ko se dele nagrade, priznanja itd. To pa tudi niso majhne stvari.

ARANŽERJI BODO USTANOVILI SVOJ KLUB

23. januarja so se v prostorih aranžerskega podjetja »Reklamservis« zbrali aranžerji mesta Ljubljane. Izvolili so iniciativni odbor, ki bo poskrbel za ustanovitev kluba izložbenih aranžerjev Ljubljane. Odbor bo sestavil klubska pravila za občni zbor, ki bo predvidoma v februarju. Klub bo skrbel za strokovni dvig aranžerjev, za prirejanje razstav, organiziranje tekem, ekskurzij, predavanj, konferenc, uredili si bodo svojo knjižnico, izdajali revije, prirejali strokovne tečaje itd. Skratka, klub bo skrbel za strokovno izpopolnitev aranžerstva kot posebne uporabne dekorativne panoge pri nas.

Albin Engelman

Nič kaj razveseljive vesti o občnem zboru železničarjev v Poljčanah

Nič ne moremo biti zadovoljni z vestmi, ki smo jih dobili z občnega zbora železničarjev v Poljčanah. Menda je bil to eden slabih občnih zborov. Po čem se da sklepati, da je ta nerazveseljiva novica resnična?

Občni zbor so dvakrat sklicali. Prvič, ko so ga predvideli za ob 5. uri zjutraj, ni bil sklepčen zaradi slabe udeležbe. Ko so ga pa sklicali drugič, so se pa kaj slabo pripravili. Predsednik je v svojem poročilu v glavnem govoril o izletu na Reko, ki ga je organizirala podružnica, tajnik pa predvsem o tem, koliko dopisov, prošenj in podobnega so sprejeli in odposlali, koliko sestankov je bilo in še o nekaterih proslavah. To pa je res mnogo premalo za letno poročilo neke delavske organizacije.

Po poročilih ni bilo razprave o problemih organizacije in njenega delovanja, pač pa je nadzornik proge prečital pismo vodstva nekemu delavcu, ki so ga odpustili zaradi neupravičenih izostankov. O predloženi kandidatni listi ni bilo razprave in so v »naglici« celo pozabili izvoliti delegate za občni zbor sindikalnega sveta, dasi so bili pravočasno obveščeni tudi o tem. Po volitvah je večina članov odšla, v dvorani jih je ostalo samo okrog 10 do zaključka občnega zbora.

Velik del odgovornosti za takle občni zbor pa le sloni na odbornikih. Seveda je občni zbor odraz celotnega dela. Že med letom so se odborniki te podružnice bolj malo brigali za svojo organizacijo. Tajnik podružnice niti enkrat ni prišel med letom na posvetovanje z odborniki, ki jih je skliceval sindikalni svet, predsednik pa, reci in piši, samo enkrat.

Novi odbor bo moral seveda bolj resno vzeti svoje naloge in dolžnosti, ker člani sicer res ne vedo, ali imajo svojo organizacijo ali ne.

V Trbovljah so razpravljali o družbenem planu

Nedavno so odborniki sindikalnih organizacij iz Trbovelj v veliki kino dvorani razpravljali o družbenem planu. Zborovanja, ki je bilo javno, se je udeležil tudi član Republiškega sveta ZS Roman Albreht. Po uvodnem nagovoru se je razvila živahna razprava predvsem o neposrednih gospodarskih vprašanjih.

V vseh naših delovnih kolektivih živahno razpravljajo o družbenem planu. V manjših skupinah in na množičnih zborovanjih delavci spoznavajo temeljna načela našega gospodarstva in se seznanjajo z glavnimi gospodarskimi nalogami

Člani delavskega sveta lesnoindustrijskega podjetja Bled so govorili o družbenem planu

Minulo soboto so se sestali v dvorani blejskega kina najboljši delavci in nameščenci LIP Bled, da se pomenijo o družbenem planu. Tovariš Borc, tajnik Republiškega sveta ZS za Slovenijo, je uvodoma razložil načela novega načina gospodarjenja in obširno pojasnil naloge delavskih svetov. Po teh uvodnih mislih je tovariš Borc odgovarjal na posamezna vprašanja, ki so jih postavljali člani delavskega sveta. Iz njihovih razgovorov posnemamo nekaj misli. Govorili so o delovnem orodju. Vsi delavci so bili za to, da si kupijo potrebno orodje in da jim potem podjetje povrne obrabo. Tako bodo precej prihranili pri rabi orodja, ker ga bodo vsi bolj čuvali. Težave imajo tudi s prevozom. Vožnje z avtomobili so zelo drage. Toda sedaj vsako vožnjo do skrajnosti izkoristijo, včasih pa so izkoriščali nekatere avtomobile le polovično.

Še o mnogočem so govorili. Sklenili so, kako bodo plačevali delovni čas, ki ga zaradi slabega vremena izgubijo, ter da je treba čimprej urediti glede socialnega zavarovanja voznikov.

Sklenili so tudi, da bodo morali mnogo bolj kakor doslej paziti, po katerih proizvodih je na trgu povpraševanje in katere proizvode bodo lahko prodali v inozemstvo. Tudi odpadke je treba do skrajnosti izrabiti. Žagovino, ki so jo doslej ponekod metali v vodo, bodo prodajali, toda draga vožnja bo občutno dvignila njeno ceno.

Nek tovariš je predlagal, da bi v tem času, ko je veliko povpraševanje po embalaži, lahko precej dvignili cene tem predmetom; seveda je pozabil, da jim bodo druga podjetja konkurirala in prodajala predmete ceneje. Ne, iz tega ne bo nič, so sklenili. Dogovorili so se tudi, da bodo pravilneje razporedili delavce, tako da bo vsak delavec zaposlen na delovnem mestu, za katerega je sposoben. Sestavili bodo gospodarski račun vsakega obrata in seznanili z njim delavce. To bo občutno pripomoglo, da bodo lahko izpolnjevali plan podjetja. Nikakor pa se ne strinjajo, da nekateri delavci, ki imajo neka njivic, na katerih jim zraste prehrane le za najnujnejše potrebe, ne dobe otroških doklad. Davčna osnova jim je previsoko odmerjena, zato se bodo o tem pogovorili s finančnim odsekom okrajnega ljudskega odbora.

Potrebno je tudi, da v najkrajšem času rešijo organizacijska vprašanja njihovega delavskega sveta in to še pred volitvami. Večina se strinja, da bi v bodoče imeli delavski sveti na obratih vse pravice, ki jih lahko ima delavski svet, ter da bi bil delavski svet na LIP le nekak koordinacijski organ.

Ob zaključku so si izvolili tekmovalno komisijo, katere naloga bo, da do konca meseca izdela tekmovalne predloge za tekmovanje delavskega upravljanja.

Vsi bodo dobro delali, da bo njihovo podjetje čim boljše, saj so vendar sami gospodarji! To je bila osnovna misel vsega njihovega pogovora.

Okrajni odbor tekstilcev v Celju je že imel občni zbor

Člani izvršnega odbora okrajnega odbora sindikata tekstilnih delavcev v Celju so vsaki podružnici v svojem okolišu pomagali v predpripravah za občne zbore. Vseh 9 podružnic je z občnimi zbori zaključilo že v januarju. V nedeljo pa je bil občni zbor okrajnega odbora.

Izvršni odbor je poročal o svojem delu. Poročila so bila prav dobra. Dobra pa je bila tudi razprava po poročilih.

Delegat iz tovarne »Hlačevine« je dejal, da so bili z anketo izbrani najboljši člani kolektiva v nov odbor. Anketno izbiranje je vse člane kolektiva zelo razživelo. Potom ankete so izbirali kandidate tudi v »Juteksu«. V ostalih podružnicah pa so delegate izvolili na predvolilnih sestankih, tako da ni bilo potrebno nikjer voliti kandidacijske komisije.

Precej govora je bilo tudi o družbenem planu. Dejali so, da bodo morale sindikalne organizacije še bolj skrbeti za gospodarsko in ideološko politično vzgojo svojega članstva. Sklenili so, da bodo sindikalne podružnice sodelovale pri odpuščanju delavcev, če jih bo treba kje odpustiti in da bodo odpuščeni le tisti, ki si bodo lahko našli delo drugod ali pa se lahko preživljajo doma.

KRAJEVNI ODBOR SINDIKATA OBRTNIH DELAVCEV V KRANJU JE IMEL OBČNI ZBOR

Lani je bil ustanovljen v Kranju Krajevni odbor sindikata obrtnih delavcev. Člani odbora so dobro delali. Predvsem sedaj pri pripravah za občne zbore v podružnicah so tem veliko pomagali. V nedeljo je bil občni zbor Krajevnega odbora. Med drugim so veliko razpravljali o gospodarski vzgoji članov in dejali, da bo treba v podružnicah še več storiti za vzgojo članstva. Za člane izvršnega odbora podružnic bo letos Krajevni odbor organiziral seminar. Pogovorili so se tudi o strokovni vzgoji učencev v gospodarstvu in sklenili, da bo tudi učencem treba bolj pomagati, kakor doslej.

ČLANI SINDIKALNE PODRUŽNICE TOVARNE VOLNENIH IN VIGOGNA IZDELKOV V MARIBORU SO ZBOROVALI

Preteklo nedeljo je bil občni zbor sindikalne podružnice Tovarne volnenih in vigogna izdelkov. Z marsikakšnimi uspehi iz preteklega leta so se na občnem zboru lahko pohvalili. Lani so v podjetju izboljšali kakovost blaga, izdelovati pa so začeli tudi več vrst blaga iz domačih surovin.

Dramska skupina podružnice je pripravila nekaj iger. Tudi v drugih kolektivih so gostovali, in to 13-krat. Vneto so tudi igrali kegljači in moštvo odbojke.

Za njimi ni zaostajala strelska družina, ki so jo ustanovili ob tekmovanju za 10-letnico JLA in se po uspehih uvršča v eno najboljših strelskih družin v Mariboru. Na občnem zboru so grajali plačevanje članarine. Nekateri na to večkrat pozabijo. V razpravi po poročilih so govorili o družbenem planu, vzgoji otrok, pogovorili pa so se seveda tudi o organizacijskih vprašanjih. Sklenili so, da ne sme biti letos njihovo delo nič slabše kakor lani.

PODRUŽNICA, KI JE LAHKO MARSIKOMU ZA ZGLED

Lani so na občnem zboru člani sindikalne podružnice Lesno industrijskega podjetja Kranj med drugim sklenili, da bodo uredili knjižnico in rdeči kotiček, da bodo vsi prihajali na sestanke in poživeli kulturno-prosvetno delo. Vse, kar so sklenili, so tudi storili. Izvršni odbor podružnice je imel seje vsakih 14 dni. Na seje so vedno povabili predsednika delavskega sveta, zastopnika partijske organizacije, člane nadzornega odbora in člana uprave podjetja. V tekmovanju za 10-letnico JLA so dobili od okrajne tekmovalne komisije 4 diplome in se uvrstili na drugo mesto druge skupine tekmovalcev. Kolektiv LIP pa je v prvem polletju prejel tudi republiško prehodno zastavo.

Kulturno-prosvetno delo je bilo pri njih res živahno. Uredili so si gledališki oder s kulisami ter ustanovili dramsko in pevsko družino. Pevska skupina je že 9-krat nastopila in sodelovala v okrajnem in republiškem tekmovanju. Na občnem zboru, ki je bil sredi januarja, so sklenili, da bodo tudi letos delali tako, kakor v preteklem letu.

Janez Gabrovšek

MARIBORSKI NAROČNIKI!

Naše glasilo lahko naročate in plačate naročnino pri našem poverjeništvu v Delavski knjižnici, Dvoržakova 3.

PREDSEDSTVO SINDIKATA DELAVCEV IN USLUŽBENCEV KEMIČNE INDUSTRIJE REPUBLIŠKEGA ODBORA SLOVENIJE SKLICUJE

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

za dne 16. marca 1952, ki bo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22. Vsa podrobnejša navodila prejmejo delegati osebno od RO pravočasno.

O vseh važnejših ukrepih

(Nadaljevanje z 2. strani)

in uslužbenci glavne direkcije za gradnjo železnic. Železničarji iz prve skupine lahko letno kupijo režijske karte za 12 potovanj, iz druge za 9, iz tretje pa za 6 potovanj. Od skupnega števila potovanj lahko potujejo trikrat z brzovlakom. Cena režijske karte je 10 % od cene redne vozovnice.

Člani družin delavcev in uslužbencev vseh skupin imajo pravico do štirih potovanj z režijsko karto letno (od tega dve potovanji z brzovlakom), upokojenci, rentniki, invalidi ter člani njihovih družin pa do treh potovanj letno (od tega eno potovanje z brzovlakom).

To so torej vozne olajšave, ki jih bodo uživali v bodoče železničarji in njihovi svojci pri potovanju po železnici. Z novim pravilnikom je prenehala veljati stara uredba o režijskih kartah, po kateri so železničarji lahko neomejeno potovali, če so vplačali sorazmerno zelo majhen prispevek letno. Z novim pravilnikom so bile te vozne olajšave nekoliko zmanjšane in se gibljejo v okviru tistega števila potovanj, ki jih povprečno napravi železničar in njegovi svojci. S tem, ko je ukinjena pravica do neomejenega števila potovanj, so »prizadeti« potemtakem res le tisti, ki so pretirano veliko potovali, često tudi iz verižniških nagibov. To pa je seveda samo v korist našega gospodarstva in po svoje tudi v korist udobnejšega potovanja v primeru nujnih opravil.

Prispevek za režijske karte in druge vozovnice pa je bilo treba vskladiti s celotno politiko železniških tarif, ki ima cilj uravnovesiti cene prevoznim uslugam z ostalimi ekonomskimi cenami pri nas.

V nekaterih železniških kolektivih so se o teh spremembah pametno in preudarno pogovorili, ponekje pa so tudi iz nepoučenosti nasedli nekaterim nergačem, ki so »stopili v obrambo pravic železničarjev«. Seveda so tudi tisti železničarji uvideli kaj kmalu, da ni tako, kot nekateri »kriče« in da je število sedanjih voznih olajšav v glavnem zadostno. Vendar pa nekaj povsem pravilno pripominjajo naši železničarji. Kadar je v pripravi in izdelavi kakršna koli uredba, ki ureja njihov službeni položaj ali njihove pravice, bi se bilo treba z njimi predhodno pogovoriti. Saj so vendar naši železničarji trezni in preudarni in bodo v razpravah vedno skušali ukreniti najboljše. Tako bi odpadlo tudi nerganje in nasedanje raznim govoricam. To je treba v bodoče upoštevati.

V »TISKANINI« BODO V ČAST TEKMOVANJA ZA TRIKRAT POVIŠALI ŠTEVILO NAROČNIKOV NA DELAVSKO ENOTNOST

V »Tiskanini« so v času priprav na občni zbor sindikalne podružnice zvišali število naročnikov na Delavsko enotnost od 23 na 60. Zavedajo se, da ima na ta način v podjetju šele komaj dobre 3 odstotke članov naročeno sindikalno glasilo. Zato so sklenili, da bodo v času tekmovanja povečali število naročnikov najmanj za 3-krat.

Varilni tečaj bodo osnovali

Iz tovarne tehtnic in sit iz Celja pa takole pišejo v prijavi na tekmovanje: »Iz časopisa ‚Delavska enotnost' smo zvedeli za šestmesečno tekmovanje za utrditev in krepitev delavskega upravljanja in smo sklenili...« Kaj so sklenili? Da bodo tudi oni tekmovali, kaj neki drugo. Med drugim so zapisali v svoji prijavi, da bodo osnovali v podjetju varilni tečaj s teoretičnim in praktičnim poukom.

V Litostroju so zbrali denar za ponesrečence

Pred dnevi se je zaradi snega v Litostroju zrušila streha skladišča starega železa. Zaradi poškodb je umrl en delavec, dva sta bila težje ranjena, eden pa lažje. Člani sindikalne podružnice so za ponesrečence in za sorodnike mrtvega tovariša zbrali več kakor 20.000 dinarjev.

Anton Zrnec

PREDSEDNIK ZDA?

kandidirali *Harryja Trumana*, čeprav on sam še ni pristal na to. Republikanci pa v glavnem izbirajo med *Eisenhowerjem* in *Taftom*. Kakor izgleda, nimajo demokrati razen Trumana nobenega resnejšega kandidata, v republikanskih vrstah pa se boj za »prvega« že močno razvija.

Kolikor se da zaenkrat presojati, se bo za predsedniško mesto potegovalo 8 ameriških politikov in državnikov. Vendar, razen treh, štirih ostali nimajo kakšnih večjih izgledov na zmago. V demokratični stranki govorijo o kandidaturi guvernerja države Illinois *Stevensona* in senatorja *Kafauvera*, ki je v ameriški javnosti znan po svoji odločnosti in borbenosti proti kriminalu in korupciji.

Najresnejši kandidat, seveda v primeru, če Truman ne bi hotel kandidirati, pa je sedanji predsednik Vrhovnega sodišča *Fred Vinson*, o katerem pravijo celo, da ga je Truman določil za svojega namestnika.

Čeprav se mnogo govori o tem, da sedanji predsednik ZDA Truman ne bo kandidiral in da se hoče nekoliko oddahniti — star je 68 let — je to kaj malo verjetno, ker bi njegov odstop pomenil skoraj gotov poraz demokratične stranke. Republikanski kandidati so tako močni, da jim je treba postaviti čim močnejšega nasprotnika. Tega pa imajo demokrati samo v osebnosti Trumana. Zadnja Trumanova izjava na neki tiskovni konferenci novinarjev prav tako potrjuje verjetnost, da Truman ne bo odstopil od borbe za predsedniško mesto. Dejal je namreč, da ga Eisenhowerjeva kandidatura spominja na primer generala Scotta pred sto leti. Ko so ga novinarji vprašali, kaj s tem misli, jim je svetoval, naj se potrudijo poiskati odgovor v zgodovini. — General Scott je bil narodni junak, zmagovalec v vojni z Meksiko in je leta 1852. ko je kandidiral, na volitvah doživel hud poraz. In ker se je poleg tega kasneje ugotovilo, da je bil politično nesposoben ter samo orodje v rokah industrijcev in raznih politikov, je pomenilo to za njega nepopravljivo sramoto. — Taka svojevrstna izjava ima prav gotovo določen namen, ali dobrohotno opozorilo Eisenhowerju, ali pa napoved njegove volilne borbe in četudi proti Eisenhowerju, ki je sedaj v Evropi izvrševalec njegovih zahtev in v zunanji politiki Trumanov pristaš.

Predsedniške volitve v Združenih državah postajajo zanimive in napete predvsem zaradi kandidature Eisenhowerja, na katero je pristal, čeprav so bili nekateri mnenja, da kot izvrsten vojak ne bo stopil v politično življenje. Znano je, da so ga republikanci snubili že leta 1948, vendar se takrat ni hotel odločiti.

Eisenhower je v Ameriki precej priljubljen. Veliko slavo pa je dosegel po drugi svetovni vojni, ko je vodil zmagovito vojno proti Hitlerju v Evropi. Amerikanci ga smatrajo za junaka. Največ pristašev ima seveda med tistimi ljudmi v Ameriki, ki so ugotovili, da Amerika ne more delovati ločeno od Evrope, da mora nasprotno tesno povezati svojo usodo z Evropo in da je Evropa danes prvenstvene važnosti.

Eisenhower je človek srednje poti. V Ameriki mnogo govorijo o tem, da bi bil lahko tudi kandidat demokratske stranke. Senator Douglas je sprožil celo misel, da bi Eisenhower kandidiral v obeh strankah in da bi okoli njegovega imena ustanovili nekakšno »nacionalno unijo«. To misel so nekateri navdušeno sprejeli, drugi pa zopet odbili, češ da bi to pomenilo kršenje osnove njihove demokracije, ki se izraža prav v tem dvostrankarskem sistemu. Vsekakor pa drži, da so se za kandidaturo Eisenhowerja zavzemali tudi demokrati in sam Truman ga je novembra lanskega leta snubil za svojo stranko. In že ob zadnjih volitvah leta 1948 je bilo o tem govora.

Zakaj se je Eisenhower sedaj odločil za kandidaturo v republikanski stranki, pa bo pokazala prihodnost. Njegove besede, da se ne bo boril proti Trumanu, ker se smatra za izvrševalca njegovih sklepov v Evropi in ker smatra njegovo mednarodno linijo za svojo, ne drži več.

Kandidatura Eisenhowerja bo prav gotovo zasenčila drugega republikanskega prvaka Roberta Tafta iz Ohia, ki v zadnjih 12 letih že tretjič kandidira na listi republikancev. V primeru da Eisenhower ne bi kandidiral, bi bil lahko zelo resen kandidat za predsedniško mesto. Taft je skrajni desničar republikanske stranke in zelo konservativen, na zunaj pa se močno zavzema za to, da bi Amerika vodila svojo zunanjo politiko neodvisno in ločeno od politike evropskih in drugih držav. V političnem življenju ga je opažati že celih 30 let. Med ameriškimi delavci je poznan kot avtor zelo reakcionarnega protisindikalnega zakona in zato tudi nepriljubljen.

Kdo bo torej zmagovalec v republikanski stranki? Eisenhower ali Taft? Taftovci hočejo sicer zmanjšati pomembnost Eisenhowerja s tem, da ga označujejo za »diletanta« v politiki in smatrajo njegove ideje za neurejene, češ da koleba med eno in drugo stranko in da nima jasne poti. Kaže, da bi tudi demokrati rajši videli, da Eisenhower ne bi bil njihov nasprotnik, saj bi jim bila borba s Taftom in drugimi neprimerno lažja.

Razen teh dveh pomembnih kandidatov pa imajo republikanci še nekaj drugih, izmed katerih ima še največ izgledov *Mac Arthur*, ki si je pridobil pristaše zlasti na zahodu države. Prav gotovo se naši bralci še spominjajo, kakšen sprejem so mu republikanci priredili, ko se je vrnil s svojega položaja na Daljnem vzhodu, kjer je bil po vojni vrhovni poveljnik. Mac Arthur, ki ga imenujejo tudi ameriški »Göbbels« ali »japonski cesar«, je človek, ki ga vodijo močne ambicije in je s svojim »macarturizmom«, kakor pravijo njegovi politiki, spravil Ameriko in s tem ves svet v veliko nevarnost. Njegova napadalna politika bi v teh pogojih lahko privedla do nove svetovne vojne. Guverner Minnesote *Harold Stassen* in guverner Kalifornije *Earl Warren* pa najbrž niti sama ne pričakujeta, da bi na volitvah dosegla kakšen pomembnejši uspeh.

Torej kandidatov za vlogo »cincinata« — ameriškega poglavarja, je več kot dovolj. Demokrati in republikanci se z zanimanjem sprašujejo, kateremu bo usoda najbolj mila. Trumanu, Eisenhowerju ali Taftu? Že od novega leta sem so začeli prirejati razne ankete, ki naj bi jim vsaj nekoliko pomagale razbrati usodo njihovih izvoljencev. Poleg znanih Gallupovih anket, ki jih v Ameriki prirejajo ob vsakem pomembnejšem dogodku, so tokrat izvedli tudi anketo med 21.888 direktorji manjših ameriških časopisov, ki so po njihovem mnenju sposobni oceniti volilno in politično razpoloženje ljudi. Po tej anketi se je izreklo za Eisenhowerja nad polovico vprašanih, za Tafta 27,1 % in za Trumana 8,6 %. Toda na vprašanje, katerega kandidata smatrajo za zmagovalca, jih je večina odgovorila, da Trumana.

Take ankete zadovoljujejo samo trenutne želje posameznikov, ne povedo pa ničesar takega, da bi človek lahko ocenil pravilnost javnega mnenja.

Iz raznih krajev nam pišejo

Odpustili so ga brez službene odpovedi

Zadnje dni meseca januarja se je na Republiškem odboru obrtnih delavcev oglasil Karol Kačič, pekovski pomočnik v mestni pekarni Laško. Potožil jim je, da v podjetju zelo grdo ravnajo z njim. Kačič je v podjetju zaposlen že 5 let. Star je 62 let, ima ženo in otroka. V jeseni je zbolel. V novembru in decembru je bil na bolniškem dopustu. Višja zdravniška komisija je določila, da je tov. Kačiču trajno zmanjšana njegova delazmožnost za 60% zaradi bolezni in ga v podjetju zaradi tega premestijo na lažje delo. Kačič je v času bolniškega dopusta zaprosil za upokojitev, vendar njegova prošnja še ni rešena.

Ko se je oglasil v podjetju, ga niso hoteli sprejeti nazaj na delo, izdali pa mu tudi niso odločbe o prekinitvi delovnega razmerja. 9. februarja je pisal na Republiški odbor: »Sporočam vam, da me podjetje ne sprejme nazaj na delo, mi ne prizna plače in še do danes nisem dobil nobene odpovedi.« Mimogrede povedano, tovariš Kačič je tudi član upravnega odbora podjetja, kakor je to povedal na Republiškem odboru. Po temeljnem zakonu o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in z višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih, člen 7, mu podjetje tudi ne more odpovedati delovne pogodbe oziroma službe, ker njegov mandat še traja. Zanima nas kaj pravi k temu tamkajšnja inšpekcija dela? (Podatki so povzeti po izjavah tov. Kačiča.)

Na občnem zboru podružnice »Proizvodnja nafte« v Dolnji Lendavi so grajali delo dosedanjih odbornikov

Sindikalna podružnica »Podjetja za proizvodnjo nafte« v Dolnji Lendavi se je lani več ukvarjala s »trgovino«, kakor pa bi smela. Pri tem pa je zanemarjala politično in drugo delo. To je stari odbor v poročilu tudi priznal. Na sejah niso nikoli obravnavali kulturno-prosvetnega dela, ali kakšna je politična situacija v podjetju in kaj naj bi sindikalna organizacija storila za tehnično higiensko zaščito delavcev. Na treh sejah so govorili, kako bodo nakupovali krompir, drva in premog. Sindikalni odbor na eksploataciji se je včasih ni sestal po 3 mesece, odborniki niso prišli na sejo, mislili so, da seje odbora niso potrebne, ker pač nimajo kaj razdeljevati. Prav tako so odborniki podružnic prevalili večino dela na blagajnike, sami pa so stali ob strani.

V razpravi, ki je sledila po poročilih, so se o vsem pogovorili. Sklenili so, da bodo morali letos delo organizacije izboljšati, trgovino pa prepustiti trgovski mreži okrajnega ljudskega odbora. Organizirali bodo tekmovanje med brigadami. Seveda so se prijavili tudi k tekmovanju prvega delavskega upravljanja. Najboljši vrtalec Franc Gerenčar je že pozval na tekmovanje vse ostale vrtalce, sam pa obljubil, da bo njegova skupina letni plan vrtanja izpolnila do 29. novembra.

NA OBČNEM ZBORU »LIVARNE« PRI GORICI SO SE POGOVORILI O UČNIH USPEHIH UČENCEV

Prejšnji teden je bil občni zbor sindikalne podružnice podjetja »Livarne« v Gorici. Med drugim so na občnem zboru govorili tudi o strokovnem uspehu njihovih učencev. Na občnem zboru so pograjali učence, ki zanemarjajo pouk v šolah. Sklenili so, da bodo tisti delavci, ki še nimajo strokovnih izpitov, izpite tudi čimprej opravili. Mladinci so se pritoževali, da imajo prav malo pomoči od okrajnih vodstev pri fizkulturni vzgoji. Sindikalna podružnica jim bo letos kupila mrežo, da bodo lahko igrali odbojko.

SLABO SPRIČEVALO

Sindikalna podružnica Vojnega lesno industrijskega podjetja Jelovca v Škofji Loki je imela 23. januarja letni občni zbor. Na občnem zboru je bilo videti, da izvršni odbor podružnice ni razumel pravilnika o občnih zborih. Zaupnikov sploh niso izvolili. Lani so imeli v podjetju vse leto samo eno predavanje. Sindikalna podružnica pa je sklicala samo tri sestanke. Tudi delavskemu svetu so prav malo pomagali. V podjetju so imeli več težjih in lažjih nezgod. V razpravi, ki se je razvila po poročilih, pa ni hotel biti za nezgode noben kriv in odgovoren. Tudi tovariškega sodišča menda niso imeli lani. Uprava podjetja je morala delavce večkrat kaznovati zaradi nedicipline. V podjetju so imeli čez 1600 opravičenih izostankov. Predsednik pa je dvomil, če so bili ti izostanki res vsi upravičeni. Tudi razprava po poročilih je bila zelo slaba. Prav malo in skoro nič se niso pogovorili o organizacijskem delu.

ZAŠČITNA OČALA SO VARILCEM NUJNO POTREBNA

V tovarni emajlirane posode je bilo lani zaznamovanih okrog 400 obratnih nezgod. Kakor pravijo delavci, so vzroki nezgod v podjetju predvsem zaradi slabih zaščitnih naprav. Do nezgod pa pride tudi zaradi tega, ker novi delavci, ki prihajajo v tovarno, niso dovolj poučeni, kako naj ravnajo pri strojih. Varilcem v Tovarni emajlirane posode primanjkujejo zaščitna očala. Delavci si na razne načine sami pomagajo, da zaščitijo oči pri varenju. Smatramo, da bi tako veliko podjetje, kot je Tovarna emajlirane posode, lahko brez večjih težav nabavilo za svoje varilce zaščitna očala.

ŽE ŠTIRI MESECE ČAKA NA OTROŠKE DOKLADE

Oktobra meseca 1951. leta se je v rudniku Kočevje ponesrečil rudar Miha Petrovič. Zaradi nesreče je postal 75-odstotni invalid in upokojili so ga za dobo dveh let.

Imenovani je oče dveh šoloobveznih otrok, toda od upokojitve dalje ne dobiva otroških doklad, temveč le mesečno rento v znesku 3665 dinarjev. Že v mesecu oktobru je poslal na Državni zavod za socialno zavarovanje vse potrebne dokumente, toda do danes zadeva še ni rešena. Na ponovno prošnjo za dodelitev otroških doklad ni prejel nobenega odgovora.

Državni zavod za socialno zavarovanje bi moral ta primer hitreje rešiti, ker je renta, ki jo tovariš prejema, veliko pemajhna za vzdrževanje petčlanske družine. Janez Gabrovšek

NOVI IZDELKI TOVARNE »FRANC LESKOŠEK«

Stari, tako rekoč tradicionalni izdelki sedanje tovarne »Franc Leskošek« v Mariboru so železne konstrukcije za mostove in industrijske dvorane. Poleg tega pa so znane njihove konstrukcije za visoke gradnje, cisterne, žerjavi in industrijske peči.

Z elektrifikacijo naše domovine pa so precej narasle potrebe po hidromehanski opremi. Zato so morale naše tovarne pričeti izdelovati tako opremo. Med tovarnami, ki so se lotile te, ne lahke naloge, je bila tudi tovarna »Franc Leskošek«. Naloga je težka prav zaradi tega, ker je izdelava te opreme za nas tehnična novost. Vendar se tovarna uspešno prebija skozi težave.

Mlinarji iz Celja vabijo k tekmovanju tudi uslužbence „Žitofonda“

Mlinarji v celjskih mlinih so se te dni pogovorili o družbenem planu. Povsod je bila razprava zelo živahna. Mlinarji so razpravljali, kako in kaj bo treba storiti, da bodo lahko oddali predpisani prispevek za družbeno akumulacijo. V obratu Medlog so dejali, da bo treba za čim večje izkoriščanje strojev čimprej zbrusiti valjke, ki ne meljejo v vsej dolžini. V čistilnici bodo poskrbeli, da bo žito dobro očiščeno, preden pride na valjke. Tudi sejala bodo premenjali, da bodo izdelki kakovostno boljši.

Delavci so dejali, da sedaj ne smejo stati obrati zaradi nepravilne organizacije dela, slabega razdeljevanja žita, ker ne dobijo pravočasno vreč ali ne odpeljejo izdelkov. Veliko lahko k temu pripomorejo uslužbenci trgovskega podjetja »Žitofond«. Zato želijo celjski mlinarji, da tudi »Žitofond« sprejme poziv republiškega sveta sindikatov Slovenije na tekmovanje in da bodo s skupnimi močmi izpolnjevali letošnje naloge. Franc Bergant

VEMO, DA JE ODKLENKALO RAZNIM »PLANSKIM IZGUBAM«

Delavci na kmetijskem gospodarstvu v Gornji Radgoni smo imeli prejšnji teden občni zbor sindikalne podružnice. Veliko smo govorili o družbenem planu in o gospodarskem računu našega podjetja. In veste, do kakšnega sklepa smo najprej prišli? Da je treba predvsem odpustiti vse nedelavne člane. Tudi število uradnikov bomo zmanjšali. Odslej je namreč odklenkalo raznim »planskim izgubam«, ki so bile velikokrat opravičilo za slabo gospodarjenje. Še to vam povemo, da smo dobili pred kratkim 3 traktorje. Z njimi bomo obdelovali vinograde, uporabljali jih bomo pa tudi za druge stvari. Hočemo čimbolj mehanizirati naše posestvo. Vsi člani sindikalne podružnice smo tudi obljubili, da bomo delavskemu svetu in upravnemu odboru pomagali, da bodo dobro gospodarili. Tudi za tekmovanje smo se že prijavili in prepričani smo, da bomo imeli kaj pokazati, ko nas boste ocenjevali.

DELOVNO PREDSEDSTVO JE ZAPUSTILO SVOJA MESTA, PREDEN JE BIL IZČRPAN DNEVNI RED

Iz zapisnika občnega zbora podružnice Gradisa hidrocentrale Moste povzemamo, da pod zadnjo točko dnevnega reda: razno, niso prav o ničemer razpravljali, ker je delovno predsedstvo pred zaključkom občnega zbora zapustilo svoje delovno mesto in volišče. Takšen zaključek občnega zbora prav gotovo ni v čast sindikalni organizaciji.

Smučišča na Svetini vabijo

Za zaključek 10-dnevnega smučarskega tečaja je SSD »Kovinar« iz Štor priredil v nedeljo 27. januarja svoje prve smučarske tekme v tekih, slalomu in veleslalomu. Tekmovali so poleg Planinskega doma na Svetini, ki je last delovnega kolektiva kovinarjev v Štorah.

Ker je okolica Planinskega doma že dobro znana prijateljem prirode, posebno pa smučarjem iz Št. Jurja, Štor in Celja, se je tekmovanja udeležilo 57 tekmovalcev. Tekmam pa je prisostvovalo tudi veliko število gledalcev, ki so vztrajali, čeprav je ves dan močno snežilo.

V teku na 6 km je nastopilo 16 tekmovalcev. Zmagal je član »Kovinarja« iz Štor, direktor metalurške šole tov. Tone Klinar, ki je vodil smučarski tečaj in tudi tekmovanje. V slalomu je med 23 tekmovalci zmagal Vlado Veber, član »Crvene zvezde« iz Beograda. V veleslalomu si je ponovno priboril zmago član »Crvene zvezde« tovariš Vlado Veber.

Na istih progah so tekmovali mladinci. V teku je zmagal tov. Franc Tajhmajster iz Štor, v slalomu pa Oto Tajnšek iz Celja. Največ zaslug za izvedbo tečaja in tekmovanja ima tov. Klinar, direktor metalurške šole. V Štorah se lepo razvija športno življenje. Le tako naprej!

Kakšne so letošnje obveznosti kolektiva tovarne lesonitnih plošč v Ilirski Bistrici

Kolektiv tovarne lesonitnih plošč v Ilirski Bistrici se je prijavil za tekmovanje. Poglejmo, kaj obljublja glede gospodarjenja. Mlini so pri njih ozko grlo proizvodnje. Pravijo, da bodo v času tekmovanja opravili 1584 prostovoljnih ur, v delavnicah za vzdrževanje obrata in pri čiščenju kotla 1136 ur. Obnovili bodo mešalne bazene z domačimi sredstvi. Izdelali bodo traktor-vlačilec za vagone in podaljšali industrijski tir. Vlačilec bodo izdelali iz starega materala. S tem bodo zmanjšali prevozne stroške za 600.000 dinarjev. 4 delavci pa bodo pri prevozu odpadli. Tudi v proizvodnji pravijo, da imajo tri delovne moči preveč. V prvem tromesečju bo kolektiv nakupil več raznih strojev in naprav. Razširiti in spopolniti mislijo še laboratorij, da bodo njihovi izdelki še boljši. Če bo kolektiv dobil potrebne stroje in izpopolnil laboratorij, bo že v prvem tromesečju začel izdelovati novo vrsto plošč iz domačih surovin, izdelovati pa bo začel tudi najdražje surovine iz fenolne smole.

Ivan Urh

ŽELEZNIČARJI SINDIKALNE PODRUŽNICE ČREŠNJEVEC IMAJO DRAMSKO SKUPINO

Železničarji postaje Črešnjevec in Slov. Bistrice so vključeni v eno sindikalno podružnico. Podružnica šteje 30 članov. Zanimivo je, da so skoraj vsi člani podružnice tudi člani dramske skupine pri podružnici. Nič ni čudnega, če so na občnem zboru, ki je bil prejšnji teden, veliko govorili o kulturno-prosvetnem delu. Lani je skupina nastopila s tremi igrami in tudi letos mislijo pripraviti tri nove igre. Večkrat so se že kak večer zbrali in razpravljali o našem gospodarstvu. Tudi letos mislijo s tem nadaljevati. Ker nimajo primernih prostorov, kjer bi se lahko vedno našli, mislijo v Črešnjevcu letos tudi na sindikalno sobo. Tudi železničarji Slov. Bistrice mislijo na to. Tako bodo letos prišli kar do dveh sindikalnih sob. Železničarji obeh postaj složno živijo. Podružnica ima samo en radijski aparat. Domenili so se tako, da ima vsaka postaja radijski aparat po mesec dni.

Delavsko društvo je odstopilo godbo na pihala gasilskemu društvu

Dvorana je bila premajhna, da bi sprejela vse delavce — metalurge iz Štor, ki so se zbrali, da se na letnem občnem zboru pogovore o delu svoje sindikalne organizacije. Eden izmed navzočih delavcev nam o tem občnem zboru pripoveduje takole:

Res, mnogo smo se pogovorili: o dobrih stvareh, še več pa o slabostih, ki jih ni bilo malo. In prav je tako. Bomo vsaj v bodoče bolje delali.

V vodstvo podružnice smo izvolili najboljše člane sindikata, tako da ne bo potreba posamezne člane stalno menjati, kakor se je to dogajalo v preteklem letu. Ustanovili smo tudi nekaj komisij, ki bodo novemu vodstvu pomagale.

Šele na občnem zboru sem zvedel, da je delavsko društvo odstopilo svojo godbo, ki smo ji kupili glasbila in obleke, gasilskemu društvu. Tega niso prav naredili in izgovor, da je primanjkovalo denarnih sredstev, ni opravičljiv. Domenili smo se, do bomo spomladi pričeli z zidavo prosvetnega doma, mladinci pa so obljubili, da bodo za to gradnjo prispevali 3000 prostovoljnih delovnih ur.

Število neorganiziranih članov se v lanskem letu ni zmanjšalo, temveč povečalo. Tako imamo sedaj že 269 delavcev, ki niso člani sindikata. Odgovorni za to so sindikalni odbori, ki so bili večkrat nedelavni in so premalo skrbeli za svoje članstvo. Saj veste, če odbor ničesar ne napravi, kar se sicer da in more, potem je marsikomu res lahko vseeno, če je — ali ni član sindikata.

Tudi o naših stanovanjskih razmerah smo govorili. Nekateri delavci žive v zelo slabih stanovanjh. Zato bomo letos spomladi pričeli zidati nove hiše, če pa bomo dobili kredit od Sveta za industrijo vlade LRS, bomo lahko preselili v nova stanovanja vse družine, ki sedaj stanujejo v slabih prostorih. Uredili in polepšali bomo tudi delavsko kolonijo.

Sklenili smo, da bomo zbrali vse staro železo, ki ga je mnogo v okolici tovarne, varovali bomo tovarniške naprave ter pravilno izkoriščali delovni čas. Odpravili bomo primere postopanja in podaljševanje odmora in če ne bo šlo drugače, bomo zahtevali, da take delavce uprava odpusti.

Še to naj vam povem! Sklenili smo prijaviti se v tekmovanje delavskega upravljanja in upam, da ne bomo med najslabšimi.

PODRUŽNICA MARIBORSKE POSTAJE JE LETOS UREDILA BLAGAJNIŠKO POSLOVANJE

Vsa leta sem so imeli pri podružnici na mariborski železniški postaji velike težave z blagajniškim poslovanjem. Nikdar ga niso mogli urediti, kakor bi bilo treba. V podružnici je bilo več »črnih blagajn«, ki jim nikakor niso bile v čast. Izvršni odbor podružnice, ki je lani vodil sindikalno delo, je blagajniško poslovanje uredil. O tem so se pogovorili tudi na letošnjem občnem zboru.

Na občnem zboru so zelo pohvalili sindikalni odbor vlakospremnega osebja. Zelo delaven je bil, čeprav dela pod težkimi pogoji. Člani so vedno v službi izven postaje. Čeprav ima sindikalni odbor na postaji več možnosti za delo, je bil zelo nedelaven. Na občnem zboru so se tudi pogovorili, kako bi izboljšali promet, da bi bilo čim manj zamud. Sklenili so, da bodo vse nedisciplinirane člane izločili iz svojega kolektiva.

IZGUBLJENE SINDIKALNE KNJIŽICE

Sindikalne knjižice so izgubili in jih proglašajo za neveljavne: *Čeh Alojzij*, številka sindikalne knjižice 20425; *Smrekar Justina*, številka knjižice 117331; *Rojc Edi*, številka knjižice 93532; *Cotman Terezija*, štev. knjižice 270671; *Treven Pavla*, Domžale — sindikat delavcev tekstilne in oblačilne industrije, in *Murko Alojz*, številka knjižice 145524.

OGLAS

»IZOLIRKA« Ljubljana - Moste sprejme 1 do 2 krovca, ki sta vešča pokrivanja strešnih konstrukcij s strešno lepenko in premazi.

Izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. Predstavnik Jože Jurač Odgovorni urednik Roman Albreht Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani Naslov uredništva in uprave: Masarykova c. 14/II v Ljubljani, telefon 45-38 in 49-70 Poštni predal 284. Račun pri podružnici Narodne banke v Ljubljani št 604-90321-4 List izhaja vsak petek. Rokopisov ne vračamo. Mesečna naročnina 25 din, četrtletna 75 din polletna 158 din in celoletna 300 din.

Po poteh slavne XIV. divizije

Ko je ocenil dnevno in trenutno situacijo, se je štab divizije zvečer odločil za dve ne prav lahki nalogi:

Prva: razbiti oba sovražna obroča v severozapadni smeri, preiti dolino Pake, zasesti vasi na Graški gori, naslednji dan nekoliko počivati, nato pa v naslednji noči preiti na masiv Mozirskih planin ter tako onemogočiti sovražniku nadaljnje obkoljevanje divizije. Jasno je, da je zaradi te odločitve bila opuščena misel preiti na Pohorje, kjer je sovražnik, ki je s tem računal, imel v tej smeri najmočnejše enote. Da bi pa mogla divizija izvršiti te naloge, jo je bilo treba vsaj delno razbremeniti. Zato se je divizija odločila pustiti pri kmetih 12 najtežje ranjenih, za katere bi pomenil vsak nadaljnji premik gotovo smrt. Ti kmetje so obljubili, da jih bodo oskrbovali in skrivali pred Nemci do povratka divizije, ali pa do njihovega ozdravljenja. Ta odločitev je bila do tedaj za divizijo najtežja: pustiti pri kmetu ranjenega borca, katerega ne moreš z orožjem zaščititi pred sovražnikom. Toda bila je nujna spričo situacije, v kateri se je divizija nahajala, kajti od borcev in niti od funkcionarjev se ni moglo zahtevati, da nosijo ranjence, ker so bili že močno izčrpani. Po 36 urni borbi so vsi borci zvečer tega dne prišli v vas in popadali po tleh v hišah in dvoriščih, ali pa so posedli kar v sneg in zaspali. Velika večina borcev pa je imela od zadnjih dveh pohodov, na katerih je bilo treba prenašati veliko število ranjencev, zelo ožuljena ramena, kar je povzročalo silne bolečine, toda kljub temu se niso upirali nositi ranjenih tovarišev. Zavedali so se tega, da ne morejo pustiti ranjenega tovariša besnim fašistom.

*

V noči 19. II. je divizija krenila iz Dobaričnika v smeri Podvina, kjer je poskušala neopazno preiti prvi sovražni obroč. Toda XIII. brigada, ki je bila v predhodnici, je že par sto metrov od Podvina naletela na močan strojnični ogenj sovražnika, ki se je utrdil v hišah ob poti, ki pelje proti Lesniku. Zaradi svetle noči in golega terena, ki sta omogočala sovražniku dober razgled in uspešno streljanje, se je morala predhodnica umakniti izpod sovražnega ognja. Ko je divizija videla, da bi pri proboju sovražnih zased na tem mestu bilo ogromno izgub, se je odločila za proboj na najvišji točki, kar bi zahtevalo mnogo manj žrtev. Sovražnik tudi tu ni imel možnosti, da bi tolkel divizijske vrste iz večje razdalje.

*

Zaradi izmučenih borcev, visokega snega in še vedno velikega števila ranjencev, se je divizija premikala zelo počasi in je prišla na predvideno mesto prehoda sovražne blokade, to je do kote 988 Rudnik šele okrog 3. ure zjutraj. Predhodnica se je zelo oprezno približala sovražniku in se neslišno plazila po visokem snegu v strmi breg. Ko je sovražni strojničar opazil predhodnico divizije na 2 do 3 metre, mu je uspelo spustiti le kratek rafal, kajti v naslednjem trenutku mu je že borec XIII. brigade iztrgal nabojni pas (redenik) iz strojnice. Pričela se je borba za »Sarca«, ki je trajala le nekaj trenutkov, v kateri je uspelo Nemcem pobegniti. S tem je bila osvobojena najvišja točka na tem mestu, od katere se je razširil prodor proti severu ter je bil tako diviziji omogočen prehod. Nato se je divizija spustila po hudi strmini navzdol proti Lipju, kamor so prišli prvi deli okrog 6. ure zjutraj. Nato so nadaljevali pot ter prešli železniško progo, cesto in rečico Pako par sto metrov od železniške postaje Paka. Prvi deli divizije so krenili po strmem bregu navzgor proti vasi Cirkovce—Šmarske z nalogo, da zasedejo dominantne točke in s tem zaščitijo glavnino pred morebitnim sovražnim napadom. Glavnina divizije z ranjenci je pa krenila po cesti proti jugu in zavila po poti čez koto 665 v Cirkovce—Škalsko. Tukaj so pripravili kuhano hrano, potem pa je cela divizija nadaljevala pot do vasi Plešivec. Po prehodu proge je divizija spoznala, da je pravilno ocenila sovražnikove namene. Nemška komanda, ki ni vedela, da je divizija prodrla skozi prvi obroč, je potegnila širšo blokado iz doline Pake okrog pol 6. ure. Tako je divizija prišla v dolino brez večjih borb. Videli pa so se povsod sledovi močnih zased. Po izjavah prebivalstva so se malo pred prihodom divizije zbrali Nemci in krenili od železniške postaje Paka v smeri Prelog. Po vsej verjetnosti je sovražnik zbiral sile za napad na divizijo in za ta namen tudi ojačeval prvi obroč, ker ni vedel, da je prazen.

Na tem zadnjem premiku se je pojavila še nova težava. Pri spopadu z nemško patrolo, južno od železniške postaje Paka, se je ugotovilo, da je imela divizija zaradi hudega mraza v snežnem metežu zamrznjenega 70 odstotkov vsega orožja. Vzrok temu pa je bil v prvi vrsti ta, da divizija ni imela potrebnega olja in masti za mazanje orožja.

*

Po prihodu v vas Plešivec pa je bila skrb divizije, preskrbeti ranjence ter s tem razbremeniti divizijo. Pogoji za to so v tem kraju v teku ofenzive prvič obstajali.

Ranjenci so bili v obupnem stanju. Veliko število težje ranjenih tovarišev so borci divizije nosili že celih deset dni po hudem mrazu in visokem snegu. V tem času so bili le nekaj dni v hišah na toplem. Vse druge dneve so morali biti zunaj, nekajkrat celo v snegu (Lindek, Paški Kozjak), ponoči pa so bili na pohodih. Zaradi tega so jim pričeli zmrzovati prsti na nogah in rokah kljub temu, da so jim zdravi borci dali skoraj vse svoje odeje. Najnapornejši pa je bil zadnji nočni premik. Vsi borci, kakor tudi funkcionarji so bili že močno izčrpani, tako da so se morali pri prenašanju ranjencev menjavati skoraj na vsakih 100 metrov. To je zelo otežkočalo pohod, ki je zaradi tega trajal skoraj 14 ur. Pod drugačnimi pogoji pa bi se lahko izvršil ta marš v 4 do 5 urah. Poleg tega pa so borci, ki so nosili ranjence po strmem bregu navzdol iz Rudnika proti Lipju, padali z ranjenci vred po snegu in so vsi skupaj zdrčali kakih 400 metrov po bregu navzdol, ker se zaradi hude strmine niso mogli ustaviti prej, kakor v dolini. Tako se je včasih valjalo na kupu po pet ranjencev in po 20 ali več borcev, ki so zdrčali v dolino. Zaradi tega je bila večina ranjencev vsa snežena in premražena, in jim borci kljub prizadevanju niso mogli pomagati. Na tem pohodu je umrlo tudi več težjih ranjencev. Po poročilih kmetov je na tem pohodu zmrznilo tudi več borcev. Nekateri borci so mislili, da se bodo odpočili, če se naslonijo na drevo ali na kak grm. Pri tem so pa zaspali. Ker jih ni nihče opazil, ko je krenila kolona dalje, so jih drugi dan našli Nemci zmrznjene.

Komandant Bračič in komisar Dobovičnik-Krt v razgovoru

Nalogo preskrbeti varna mesta za ranjence, jih previti ter jim dati potreben sanitetni material za prevezovanje, so prevzeli člani štaba divizije in divizijski zdravniki, ki so z nadčloveškimi napori v teku ofenzive z veliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo skrbeli za ranjence. Do prvega mraka so bili vsi ranjenci v bunkerjih pri kmetih, ki so jih prevzeli v oskrbo. Pripomnim naj še to, da tu ni noben ranjenec padel v okupatorjeve roke, čeprav jih je bilo okrog 30.

*

Pri moštvu cele divizije se je po prihodu v vas Plešivec pokazala skrajna izčrpanost. Glavni vzrok tega sta bila visok sneg in hud mraz, ki sta močno izčrpavala slabo obute in oblečene borce. Temu se je pridružila še slaba prehrana in odločno premajhen počitek. Tu je bil že redek član divizije, da v zadnjih dneh ni bil lože ranjen ali opraskan od sovražnih krogel in granat. Veliko število borcev pa so nosila tako ožulila, da so imeli namesto kože eno samo veliko krvavo rano na rami, kar jim je tudi v veliki meri jemalo moč. Od izčrpanosti je vse moštvo, razen straž, ob prihodu v vas Plešivec, kamor je prišla divizija 20. februarja okrog 10. ure, popadalo po podu v hišah in hlevih in na mestu zaspalo. Ko je bila okrog 15. ure skuhana hrana, so morali nekatere borce s silo zbuditi, da so jedli, nato pa so spet takoj zaspali. Varstvo divizije je bilo ta dan izključno v rokah samih funkcionarjev, ki so nepretrgoma patrolirali okrog vasi. Ta nočni pohod od 21. na 22. februar 1944 ne bo nikoli pozabil noben borec ali funkcionar, ki je v tem pohodu sodeloval. Lahko rečem, da je bil to eden najtežjih nočnih pohodov, ki jih je izvršila XIV. divizija, ki pa tudi nedvomno spada med najtežje v času NOB. Na tem pohodu je bilo toliko nadčloveškega trpljenja in muk za ranjence in vse ostale, ki so lačni, ožuljeni, do skrajnosti premraženi in utrujeni, ne da bi kdaj koli potožili, nosili ranjene tovariše. Tu je bila izražena skrajna surovost in krutost vojne na eni strani, na drugi strani pa so vsi borci in funkcionarji pokazali nepopisno herojstvo, požrtvovalnost in ljubezen do soborcev; tu je bila izražena visoka zavest borcev, ki so bili prepričani v svojo zmago in se nesebično borili za svojo svobodo in ki jih nobena sila ni mogla streti.